

Økonomiplan 2019-2022

Samfunnsplanens handlingsprogram 2019-2022

Budsjett 2019

Kommunestyrets vedtak av 13. desember 2018

Innhold

1	INNLEDNING	5
2	STATUS OG UTFORDRINGSBILDE	6
2.1	UTKAST TIL SAMFUNNSPLAN 2019-20	6
2.2	30	6
2.3	ÅRSRAPPORT 2017	6
2.4	OMSTILLINGSBEHOV	6
2.5	ØKONOMISK OMSTILLINGSBEHOV	7
2.6	KOMMUNEBAROMETERET – TILSTANDEN INNENFOR DE KOMMUNALE TJENESTENE	10
2.7	STYRKER OG SVAKHETER – MULIGHETER OG TRUSLER.....	11
3	HANDLINGSPLAN FOR RAUMASAMFUNNET	11
3.1	UTGANGSPUNKT.....	11
3.2	MÅL FOR SAMFUNNSUTVIKLINGEN	12
3.3	KOMMUNE-NM.....	12
3.4	UTFORDRINGER.....	13
3.5	HANDLINGSPLAN RAUMASAMFUNNET 2019-2022	14
4	ENDRINGSBEHOV OG MÅL	15
4.1	ENDRINGER I OPPGAVER OG RAMMER FRA STATEN	15
4.2	KONSEKVENJUSTERT ØKONOMIPLAN 2019-2022.....	16
4.3	MÅL FOR DEN KOMMUNALE VIRKSOMHETEN MOT 2022.....	17
4.4	MÅL FOR ØKONOMI	18
4.5	MÅL FOR KOMMUNEORGANISASJONEN	18
4.6	MÅL FOR TJENESTENE	20
4.7	MÅL FOR SAMFUNNSUTVIKLINGEN	21
5	ØKONOMIPLAN DRIFT 2019-2022	22
5.1	ØKONOMISK OMSTILLINGSPLAN.....	22
5.2	KOMMENTARER TIL FORESLÅTTE OMSTILLINGER OG KUTT-TILTAK	24
5.3	DRIFTSBUDSJETT 2019-2022 INKL. TILTAK	26
6	ØKONOMIPLAN INVESTERINGER 2019-2022	28
6.1	HOVEDTALL	28
6.2	GJELDSUTVIKLING	29
6.3	INVESTERINGSPROGRAM 2019-2022	29
6.4	KOMMENTARER TIL INVESTERINGSTILTAKENE.....	30
7	UTGANGSPUNKT OG PREMISER FOR TJENESTEOMRÅDENE	33
8	POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	34
8.1	INNHold	34
8.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	35
8.3	UTFORDRINGSBILDE.....	35
8.4	MÅL	35
8.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	35
8.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2019-2022	35
9	SENTRALADMINISTRASJONEN	35
9.1	INNHold	35
9.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	35
9.3	UTFORDRINGSBILDE.....	36
9.4	MÅL	36
9.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	36
9.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2019-2022	36

9.7	INVESTERINGER I PERIODEN	36
10	BARNEHAGENE.....	37
10.1	INNHold	37
10.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	37
10.3	UTFORDRINGSBILDE.....	37
10.4	MÅL	37
10.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	37
10.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2019-2022	38
10.7	INVESTERINGER I PERIODEN	38
11	GRUNNSKOLEN.....	39
11.1	INNHold	39
11.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	39
11.3	UTFORDRINGSBILDE.....	39
11.4	MÅL	39
11.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	39
11.6	INVESTERINGER I PERIODEN	40
11.7	ANNET.....	41
12	HELSE OG OMSORG	42
12.1	INNHold	42
12.2	UTFORDRINGSBILDE.....	42
12.3	MÅL	42
12.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	43
12.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2019-2022	43
12.6	INVESTERINGER I PERIODEN	44
12.7	ANNET.....	44
13	HELSE OG VELFERD	45
13.1	INNHold	45
13.2	UTFORDRINGSBILDE.....	45
13.3	MÅL	45
13.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	45
13.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2019-2022	46
13.6	INVESTERINGER I PERIODEN	46
13.7	ANNET.....	46
14	KULTUR.....	47
14.1	INNHold	47
14.2	UTFORDRINGSBILDE.....	47
14.3	MÅL	47
14.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	47
14.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2019-2022	47
14.6	INVESTERINGER I PERIODEN	48
14.7	ANNET.....	48
15	UTBYGGING	49
15.1	INNHold	49
15.2	UTFORDRINGSBILDE.....	49
15.3	MÅL	50
15.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	50
15.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2019-2022	50
15.6	INVESTERINGER I PERIODEN	50
15.7	ANNET.....	51
16	VEDLEGG.....	52
16.1	BUDSJETTSKJEMA 1 A – DRIFTSBUDSJETT (SE KAP.5.3 – ENDELIG SKJEMA UTARBEIDES ETTER FORMANNSKAPETS INNSTILLING).....	52
16.2	BUDSJETTSKJEMA 1 B – DRIFTSBUDSJETT	53

16.3	BUDSJETTSKJEMA 2 A – INVESTERINGSBUDSJETT (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING) ...	53
16.4	BUDSJETTSKJEMA 2 B – INVESTERINGSBUDSJETT – SE KAPITEL 8 (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING).....	54
16.5	ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING).....	58
16.6	ØKONOMISK OVERSIKT INVESTERING (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING).....	59
16.7	ØVRIGE VEDLEGG:.....	60

Kommunestyrets vedtak punkt 1-5 gengis her:

Den alvorlege økonomiske situasjonen i Rauma kommune gjer at vi må ta drastiske grep. Vi legg alle investeringar på vent til vi har fått kontroll og oversikt over økonomien etter 1. Kvartal 2019.

1. Rauma kommunestyre vedtar driftsbudsjettet for 2019 i samsvar med tabeller og forutsetninger i budsjettdokumentet Rådmannens forslag av 15. oktober, kapittel 5 og vedlagt skjema 1 A
2. Rammen til fordeling drift på 461 806 tusen kroner i 2019 fordeles på driftsrammene slik det framgår av vedlagt skjema 1B i budsjettdokumentet.
3. Rauma kommunestyre vedtar rådmannens forslag til investeringsbudsjett for 2019. Imidlertid så utsetter kommunestyret iverksettelse av vedtaket til kommunestyremøte den 4. april 2019, hvor kommunestyret gjør endelige prioriteringer over tiltak som skal igangsettes. Dette med bakgrunn i den krevende økonomiske situasjonen kommunen er i. Inngåtte avtaler og igangsatt planlegging fortsetter med fordeling på prosjekt slik det fremgår av vedlagt oversikt, med ei totalramme på 50 150 tusen kroner.
4. Det kan tas opp nytt lån med inntil 24 millioner kroner i 2019 til finansiering av investeringer, og inntil 18 millioner i likviditetslån i påvente av Husbanktilskudd. Årets avdrag på lån betales i henhold til minimumsavdrag.
5. Rauma kommune opptar inntil 7 millioner kroner i Startlån fra Husbanken med nedbetaling over 20 år.

1 Innledning

En krevende økonomisk situasjon har i enda større grad enn tidligere satt sitt preg på arbeidet med budsjett og økonomiplan 2019-2022. Det var store ambisjoner om fortsatt økte investeringer i forrige økonomiplan. Som en del av forberedelsene til dette budsjettet har det vært sentralt å justere forventningsnivået i samsvar med det som er den faktiske økonomiske situasjonen. Rauma kommune har nå et investeringsnivå som ikke er bærekraftig på sikt, 2018 har avdekket stor ubalanse i drifta i Helse- og omsorg og kommunen har marginalt med reserver. Av eksterne rammebetingelser er det grunn til å forvente et økende rentenivå i åra som kommer, samt at nedgangskonjunktoren i Norge har snudd, noe som gjør at perioden med ekspansive offentlige budsjetter nå er forbi.

I budsjettsammenheng er hovedutfordringen for oss nå å få redusert kommunens gjeldsnivå. Det betyr at størrelsen på investeringene i årene framover må være langt lavere enn avdragene. Helt konkret innebærer dette at denne økonomiplanen kun inneholder investeringer som er nødvendig for å opprettholde infrastruktur som formålsbygg og vegger, investeringer som må gjennomføres for å tilfredsstille offentlige krav og pålegg, samt investeringer som bidrar til mer effektiv drift av kommunens virksomhet.

En ekspansiv investeringsperiode har resultert i at netto finanskostnadet vil øke fra 34 mill. i 2018 til 51 mill i 2022. Dette utfordrer drifta vår i en periode der vi også må iverksette betydelige tiltak for å bringe drifta i helse og omsorg i samsvar med budsjett. Avgjørende i en slik periode er god ledelse. Økt profesjonalitet på dette området er ei prioritert oppgave. Det dreier seg om rekrutteringsprosessen, ansettelsesprosessen, hvordan vi tar imot nye medarbeidere og hvordan vi evner å videreutvikle kompetanse hos medarbeiderne våre.

De største risikomentene knyttet til den økonomiske situasjonen vår er kort oppsummert hvor raskt vi greier å omstille drifta i pleie- og omsorg , hvor raskt rentenivået kommer til å stige samt utfallet av rettssaken som følge av stevningen fra Veidekke på Helsehusprosjektet. Det er også grunn til å være oppmerksom på at det i budsjettet for 2019 er innteksført 5 millioner i bruk av driftsfond for å kunne gi en realistisk omstillingsperiode til helse og omsorg. Det er ikke funnet rom for å sette av midler til inndekking av forventet merforbruk i 2018 videre ut i økonomiplanperioden. Arbeidet med å omstille drifta vil prege arbeidet i organisasjonen betydelig ikke bare i 2019, men også videre ut i økonomiplanperioden.

2 Status og utfordringsbilde

Utkast til Samfunnsplan 2019-2030

Ny samfunnsplan vedtas av kommunestyret 13.12.2018 med planperspektiv fram mot 2030. Samfunnsplanen viderefører visjonen om «Verdens beste kommune for naturglade mennesker» og fornyer våre felles verdier «Samarbeidsvillig, Ekte og Raus».

- Rauma har valgt å stå alene i kommunereformen og har behov for å utvikle tjenestesamarbeid på flere områder
- Rauma har et betydelig omstillingsbehov i tjenestene – på grunn av økonomi og demografiutvikling
- Kommunebarometeret plasserer Rauma i på 323. plass blant landets kommuner. Hovedutfordringer er barnehage og økonomi.
- Rauma har et betydelig potensiale for vekst innenfor naturbasert næringsliv

Ambisjonene i samfunnsplanen er konkretisert til tre mål:

- 200 nye innbyggere
- 200 nye arbeidsplasser
- 200 nye boliger fram til 2025.

De fem hovedstrategiene for å nå disse målene er:

- Samferdsel og regionale ambisjoner
- Tilflytting og attraktivitet
- Næringsliv og arbeidsplasser
- Lokal samfunnsutvikling og lokaldemokrati
- Miljø og folkehelse

2.3 Årsrapport 2017

Årsrapporten omfatter både årsberetning og årsregnskap for 2017 og gir en samlet oversikt over kommunens virksomhet både når det gjelder mål og måloppnåelse innenfor områdene samfunn, organisasjon, tjenesteproduksjon og økonomi. Årsrapporten for 2017 ble godkjent av kommunestyret i møte 20. juni 2018. Regnskapet viste et overskudd på 6,1 millioner etter avsetninger. Med det står det nå ca. 12 millioner kroner på disposisjonsfond, hvorav 6 er knyttet til forventede fremtidige utgifter i flyktningetjenesten.

Årsrapport 2017 kan leses her: [Årsrapport 2017](#)

2.4 Omstillingsbehov

Helse og omsorgstjenestene er den største sektoren i kommunen, og i 2017 disponerte de 39,4% av de totale netto driftsutgifter. Innenfor Helse- og omsorgstjenestene våre har vi stått overfor store omstillinger i forbindelse med samling av en stor del av kommunens tjenester i det nye Helsehuset i april 2018. Omstillingen krever mye av organisasjonen, og svært mange er involvert i, og berørt av, omleggingen. Det er avdekket at den store omleggingen ikke har vært underlagt tilstrekkelig styring og kontroll. I løpet av 2018 er det blitt klart at området har etablert et driftsnivå som langt overstiger vedtatt budsjettramme. Det må iverksettes betydelige tiltak for å etablere ei drift i samsvar med budsjett. Med innflytting i helsehuset var det ventet at en krevende omstillingsperiode var ved vegs ende, men den økonomiske situasjonen krever fortsatt full oppmerksomhet på omstillingsarbeidet.

Teknologiutviklingen utfordrer oss på måten vi produserer tjenestene våre i dag. I arbeidet med omstillingen av helse- og omsorgstjenestene våre er velferdsteknologi sentralt. Også på andre områder vil digitalisering påvirke måten vi samhandler med innbyggerne våre på og også innhold og utforming av tjenesteproduksjonen vår. God ledelse innebærer også å se og utnytte de mulighetene denne teknologiutviklingen gir.

2.5 Økonomisk omstillingsbehov

Årlig får Rauma kommune analysert KOSTRA-data via Telemarksforskning for at denne kunnskapsbasen skal bli mere relevant for økonomisk styring og planlegging. I denne analysen er det nyttig å vurdere både dagens ressursfordeling i Rauma og hvordan denne er sammenliknet med et beregnet utgiftsbehov. Tabellen nedenfor omfatter bare tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet, og derfor er ikke summen lik 100. Blant annet omfattes ikke tekniske tjenester og kultur.

	Rauma			K-gr. 11	Hele landet
	2015	2016	2017	2017	2017
Barnehage	12,2	12,6	12,7	12,8	14,5
Administrasjon	7,3	8,6	7,6	7,5	7,4
Landbruk	0,4	0,4	0,5	0,3	0,2
Grunnskole	22,2	21,7	21,9	23,3	22,5
Pleie og omsorg	36,4	38,1	39,4	33,0	29,8
Kommunehelse	4,7	4,6	4,8	4,8	4,5
Barnevern	2,3	1,9	2,0	3,8	3,8
Sosialtjeneste	2,4	2,6	3,1	3,7	4,4
Sum	87,9	90,5	92,0	89,2	87,1

Andel av totale netto driftsutgifter på sentrale tjenesteområder. Kilde: KOSTRA (Konsern), beregninger ved Telemarkforskning

Beregningene, jfr tabellen nedenfor, viser at Rauma kommune samlet sett hadde mindretutgifter på 14,8 mill. kr i forhold til kommunens «normerte og inntektsjusterte utgiftsnivå» på sentrale tjenesteområder i 2017. I fjor var tilsvarende tall 6,5 millioner. I beregningen er det altså tatt hensyn til at Rauma kommune har et høyere beregnet utgiftsbehov enn «gjennomsnittskommunen» og det er også tatt hensyn til kommunens inntektsnivå. Merk at oversikten er avgrenset til de sentrale tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet.

Tjenesteområde	Mer-/mindreutgift 2017 (mill. kr) sammenlignet med	
	Landsgjennomsnittet	"Normert og inntektsjustert nivå"
Barnehage	-7,4	-5,3
Administrasjon	1,3	-0,7
Landbruk	1,2	-0,1
Grunnskole	-1,6	-4,6
Pleie og omsorg	42,9	2,7
Kommunehelse	0,9	-2,3
Barnevern	-7,9	-4,5
Sosialtjeneste	-5,6	0,1
Sum	23,8	-14,8

Rauma kommune har utgiftskorrigerede frie inntekter på 101 %, dvs. at vi har minst like store inntekter som gjennomsnittskommunen i forhold til vårt utgiftsbehov. Mindreforbruket på de sentrale tjenesteområdene betyr at vi bruker mer på noen andre tjenester. Svaret på hvor, kommer i neste tabell:

	Mer-/mindreforbruk ift. "normert nivå" (mill. kr)		
	2016	2017	Endring
Fys.planl./kult.minne/natur/nærmiljø	0,6	1,5	0,9
Kultur	-3,5	-4,2	-0,8
Kirke	0,5	0,7	0,2
Samferdsel	4,4	3,6	-0,8
Brann og ulykkesvern	1,1	1,1	0,0
Sum	3,2	2,7	-0,5

Vi bruker samlet 2,7 mill. mer innenfor områdene fysisk planlegging, kirke, samferdsel og brann/ulykkesvern. Det kan imidlertid være god grunner til denne prioriteringen. Når vi i Rauma kommune bruker mye på samferdsel og kommunale veier skyldes dette at vi er en langstrakt kommune med mange kilometer veg. Vi har også vedlikeholdsansvar for et stort antall kirker.

Ei særlig utfordring for Rauma ligger i ei kraftig økning av vår netto lånegjeld de siste åra. Dette gjør at en større del av våre inntekter går til renter og avdrag. Tabellen nedenfor viser utviklingen i prosent av brutto driftsinntekter:

	Rauma			K-gr. 11	Landet
	2015	2016	2017	2017	2017
Brutto driftsresultat	-0,9	2,8	2,4	2,3	3,2
Netto driftsresultat	-1,3	3,4	2,4	2,6	3,8
Finansutgifter	3,6	2,4	3,2	4,4	4,3
Disposisjonsfond	0,5	0,7	1,2	6,4	9,5
Netto lånegjeld	68,1	86,4	114,8	88,8	78,9

Kommunens lånegjeld har økt med 108% i perioden 2014-2017, når vi ser denne i % av kommunens brutto driftsinntekter. Lånegjelda har ikke økt ytterligere gjennom 2018, på grunn av store tilskudd dette året. Men etterslep på innfasing av minimumsavdrag, og forventet økende rentenivå gjør at denne belastningen vil øke videre i økonomiplanperioden. I den grad investeringene ikke medfører besparelser i form av mer effektiv drift av de kommunale tjenestene vil utgifter til renter og avdrag måtte dekkes gjennom reduksjoner i driftsrammene for de ulike tjenesteområdene.

Tabellene over illustrerer godt at bruk av midler på ett tjenesteområde innebærer mindre midler til de øvrige tjenesteområdene. Tilsvarende vil økte investeringer som regel gi økte finansutgifter og færre midler til fordeling til drift.

I tillegg til denne KOSTRA- og effektivitetsanalysen, utarbeider Telemarksforskning også en analyse over økonomiske konsekvenser av de forestående demografiske endringer.

Neste tabell viser prognosen for befolkningsutvikling i Rauma de neste 4 åra. Vi ser at vi kan forvente en betydelig reduksjon i behovet for barnehageplasser, mens barnetallet i grunnskolen holder seg på ca 900 elever.

Vi får en sterk vekst på 15 % i antall «yngre eldre», mens gruppa 80-89 år reduseres og antall 90 + er relativt stabil.

	2018	2019	2020	2021	2022
0-5 år	492	472	444	441	431
6-15 år	917	917	919	903	895
16-66 år	4 631	4 580	4 531	4 493	4 468
67-79 år	992	1 036	1 088	1 118	1 144
80-89 år	363	353	350	351	354
90 år og eldre	112	107	113	117	118
Totalt	7 507	7 465	7 445	7 423	7 410
0-66 år	6 040	5 969	5 894	5 837	5 794
67 år og eldre	1 467	1 496	1 551	1 586	1 616

Den demografiske utviklingen får selvsagt betydning for behovet og etterspørselen etter kommunale tjenester og må tas høyde for i tjenstedimensjoneringen og økonomiplanen. De økonomiske konsekvensene har Telemarksforskning beregnet slik:

	2019	2020	2021	2022	2019-2022
0-5 år	-2,5	-2,5	-0,3	-2,0	-7,3
6-15 år	0,0	0,3	-2,5	-1,2	-3,4
16-66 år	-1,0	-0,9	-0,7	-0,4	-3,0
67-79 år	2,5	2,9	1,7	1,5	8,6
80-89 år	-1,9	-0,6	0,2	0,6	-1,7
90 år og eldre	-1,8	2,2	1,4	0,4	2,2
Sum	-4,7	1,5	-0,1	-1,3	-4,7

I perioden 2019-2022 anslås Rauma kommune å få reduserte demografikostnader på om lag 4,7 mill. kr. Færre barn i aldersgruppen 0-5 og 6-15 år år trekker isolert sett i retning av

reduerte utgifter til barnehage og grunnskole. Flere eldre i aldersgruppene 67-79 år og 90+ bidrar til økte utgifter til pleie- og omsorgstjenestene, mens færre eldre i aldersgruppen 80-89 år trekker noe i motsatt retning.

Samlet sett gir den demografiske utviklingen reduserte behov og dermed tilsvarende lavere overføring fra staten til kommunen, og følgelig må kommunen gjøre de samme tilpasninger i sitt tjenestetilbud.

2.6 Kommunebarometeret – tilstanden innenfor de kommunale tjenestene

Kommunebarometeret har utviklet seg til å bli en sentral kunnskapsbase for status og sammenligning av de kommunale tjenestene i Norge.

Rauma er i 2017 på 323. plass i rangeringen av landets kommuner. 43% av nøkkeltallene er forbedret siste år. I rapporten for Kommunebarometeret 2017 står det: «Rauma er bare inne på Topp 100 lista innen saksbehandling og enhetskostnader. Kommunen har sine svakeste plasseringer innen økonomi, barnehage og helse.

Tabellen nedenfor oppsummer Kommunebarometerets rangering av de viktigste kommunale tjenestene i forhold til andre kommuner, samt utviklingen som har vært fra 2010 fram til i dag.

Når det gjelder økonomi er det fremhevet at kommunens drift over de siste fire årene akkurat har gått i null og at marginen over tid bør bli bedre enn dette. Disposisjonsfondet er nærmest tomt, og kan ikke fungere som noen reell buffer ved plutselige økonomiske problemer. Netto renteeksponert gjeld er mye høyere enn landsgjennomsnittet (37 prosent), målt mot brutto driftsinntekter.

Utvikling over tid (sammenliknbar serie)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nøkkeltallene alene	318	19	310	330	243	349	331	305	357
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	217	18	304	301	218	328	299	279	323
Grunnskole				49	44	80	107	119	114
Pleie og omsorg	119	167	190	197	198	219	200	377	274
Barnevern				396	376	338	262	214	347
Barnehage	339	358	407	386	366	422	404	412	370
Helse		335	300	390	305	151	107	215	367
Sosial	222	196	205	298	282	348	287	60	177
Kultur	132	275	172	339	194	235	260	289	295
Økonomi			243	292	290	340	405	399	423
Kostnadsnivå				156	141	185	153	64	81
Miljø og ressurser	175	81	156	138	356	267	249	168	113
Saksbehandling					196	234	370	20	42
Vann, avløp og renovasjon				191	111	159	203	305	125

Matrisen viser rangeringen på Kommunebarometeret for de ulike tjenester for Rauma kommune i perioden 2010 til 2018. Fargene illustrer hvor en ligger på skalaen – grønt er veldig bra – rødt er tilsvarende dårlig.

2.7 Styrker og svakheter – muligheter og trusler

Gjennomgang av status og utfordringer oppsummeres i nedenforstående SWOT:

Styrker nåtid	Muligheter framtid
<ul style="list-style-type: none"> - Åndalsnes – attraktiv småby og reisemål - Variert og godt lokalt næringsliv - Gode fysiske rammebetingelser for kommunens største tjenesteområde Helse og omsorg 	<ul style="list-style-type: none"> - Omstilling og effektivisering - Fortsette regional integrasjon selv om Rauma forblir egen kommune - Stort potensiale for utvikling av naturbasert reiseliv
Svakhet nåtid	Trusler framtid
<ul style="list-style-type: none"> - For høgt kommunalt driftsnivå - Manglende bufferfond til å møte uforutsette økonomiske utfordringer - Ujevn tjenestekvalitet, for svak brukerorientering 	<ul style="list-style-type: none"> - Manglende evne til å prioritere videre satsing på nærings- og samfunnsutvikling - Manglende evne og vilje til å ta grep som gir varige reduksjoner i driftsnivået

3 Handlingsplan for Raumasamfunnet

- Ny samfunnsplan vedtas i desember 2018. Denne handlingsplanen bygger på vedtatt høringsutkast.
- Måloppnåelsen er krevende for befolkningsvekst og arbeidsplasser
- Hovedsatsingene framover er a) Et attraktivt og dynamisk lokalsamfunn b) Høy arbeidsplassdekning fra eget næringsliv og c) Økt regional integrasjon

3.1 Utgangspunkt

Samfunnsplanens handlingsprogram tar utgangspunkt i målsettingene og satsingsområdene i samfunnsplanen:

- 200 nye innbyggere
- 200 nye arbeidsplasser
- 200 nye boliger

3.2 Mål for samfunnsutviklingen

Utvikling innbyggere

	2017	Mål årlig vekst 2019-2030	Mål 2030
Innbyggere	7507	17	7700

Tabellen viser antall innbyggere ved inngangen til planperioden og nødvendig årlig vekst for at Rauma skal nå målsettingen om 200 flere innbyggere i 2030.

Utvikling arbeidsplasser

	2017	Mål årlig vekst 2019-2030	Mål 2030
Lokale arbeidsplasser	3367	17	3567

Tabellen viser antall arbeidsplasser i Rauma i 2017 og målet for årlig vekst dersom Rauma skal nå målet om 200 flere arbeidsplasser i 2030. Som resultat av det kraftige oljeprisfallet i 2014 ble antall arbeidsplasser kraftig redusert, men har igjen økt med 40 fra 2016 til 2017.

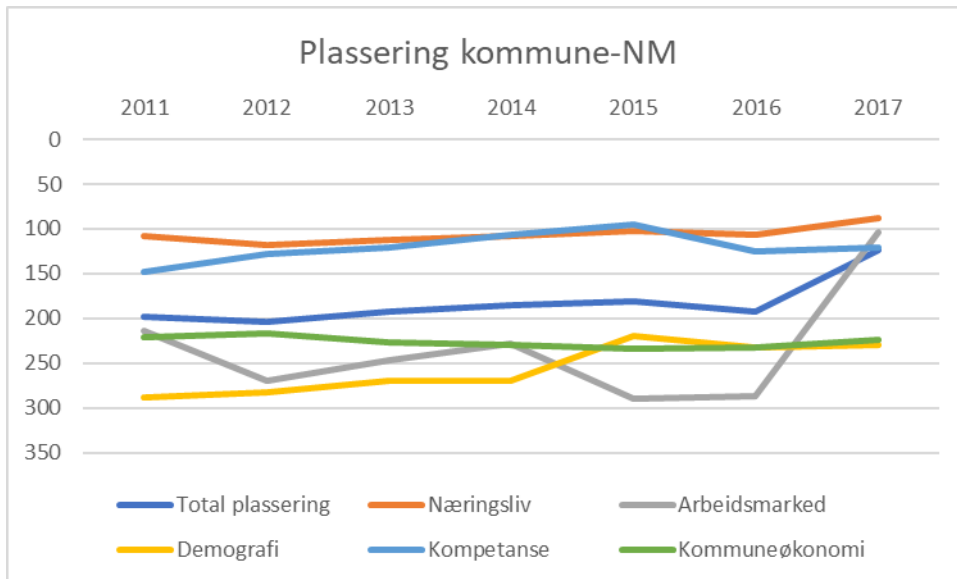
Utvikling boligbygging

	2017	Mål årlig vekst 2019-2030	Mål 2030
Fullførte boliger	15	17	200

Antall fullførte boliger i 2017 var 15. Kommunen trenger 17 nye boliger hvert år i planperioden for å nå målet om 200 nye i perioden 2019-2030.

3.3 Kommune-NM

Kommune-NM rangerer kommunene årlig etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. Kunnskapsbasen gir gode indikasjoner på utviklinga for den enkelte kommune, men også den relative utviklinga i forhold til øvrige kommuner.

Tabellen over viser at Rauma har plassert seg på en fin 124. plass i rangeringen og at kommunens attraktivitet har steget jevnt og trutt siden 2011.

3.4 Kommunal rapport's Framtidsbarometer

Framtidsbarometeret skal gi et bilde av om kommunen har høy eller lav risiko hvis det skulle bli brå endringer i økonomien eller i samfunnet ellers. Kommunal rapport har brukt elleve ulike indikatorer innen befolkning, sysselsetting og økonomi. Skalaen går fra 6 (størst ventet folkevekst/best økonomi) til 1 (dårligst ventet befolkningsutvikling/dårligst økonomi)

	Folketall	Grunnskole	Eldre	Driftsresultat	Disp.fond	Kostnadsnivå
Rauma	2,3	4,9	1	1,8	1	5

3.5 utfordringer

Rauma har valgt å stå alene videre som kommune med siktemål å utvikle en kommune som i stor grad er sitt eget bo- og arbeidsmarked. utfordringen med å stå alene er også at jobben i stor grad må gjøres av oss selv.

Følgende hovedstrategier er lagt til grunn:

1. Å skape *et lokalsamfunn som internt og eksternt oppleves attraktivt, og dynamisk*. Dette er nødvendig for å holde på og tiltrekke seg både ungdom, arbeidskraft og kapital. Her har vi mye å bygge videre på og utvikle. Det inkluderer videreutvikling av Åndalsnes som småby og Tindehovedstad, kulturtilbud, reiselivssatsingen og gode kommunale tjenester.
2. Å fortsatt beholde *et eget næringsliv med høy egendekning av arbeidsplasser*. Rauma har høy arbeidsplassdekning og det er viktig at kommunen kan være en god tilrettelegger og medspiller for det private næringslivet. Jobben må i hovedsak skje gjennom

innovasjonsselskapet Nordveggen AS og de partnere og bedrifter som deltar der. Kommunen er involvert i etableringen av Innovasjonssenteret og i Romsdal AS som også hver på sin måte vil bidra til vekst og utvikling av lokale arbeidsplasser.

3. *Å øke den regionale integrasjon og det regionale samarbeidet.* Et kommunesamfunn på 7.500 innbyggere har best forutsetninger dersom det er i tett integrasjon med sine regionale omgivelser og aktører. Samferdsel en viktig faktor for å korte reisetida til Molde- og Ålesundsregionen. Tresfjordbrua har korta ned reisetida til Ålesund. Neste utfordring er fergefri forbindelse mot Molde over Langfjorden. Videre må samarbeidet om utvikling av det kommunale tjenestetilbudet videreutvikles.

3.6 Handlingsplan Raumasamfunnet 2019-2022

Med utgangspunkt i høringsutkastet til Samfunnsplanen 2019-2030 konsentrerer handlingsplana i den neste 4-årsperiode seg om samferdsel og regionale ambisjoner, tilflytting, attraktivitet og arbeidsplasser, utvikling av lokalsamfunnet og lokaldemokrati samt miljø og folkehelse.

Samferdsel og regionale ambisjoner

Rauma kommune skal jobbe aktivt for utbedring av samferdselsløsninger som knytter kommunen tettere til den øvrige Romsdalsregionen. Fergefri forbindelse over Langfjorden er det største enkelttiltaket for å nå en større bo og arbeidsmarkedsregion. Rauma kommune vil også samarbeide med de øvrige kommunene i Romsdalsregionen på områder hvor samarbeid vil styrke kvaliteten på kommunenes tjenestetilbud. I denne handlingsplanen dreier det seg konkret om felles barnevernvakt, felles legevaktordning og felles brannvernssamarbeid.

Tilflytting og attraktivitet

Rauma kommune ønsker å bidra til et samarbeid med næringslivet for å synliggjøre jobb og fritidsmuligheter i kommunen. Kommunen vil også bidra til å vise mulighetene til å finne bolig i kommunen. Kommunen har en ambisjon om å utvikle et bredere tilbud til barn og unge.

Næringsliv og arbeidsplasser

Kommunen skal være en aktiv tilrettelegger for kommunens næringsliv. Kommunen har et stort potensiale til å utvikle et naturbasert reiseliv til å skape større verdier for lokalsamfunnet og kommunen vil aktivt arbeide for samordning av reiselivsaktører i kommunen.

Lokal samfunnsutvikling og lokaldemokrati

Det er gjort store investeringer i samfunnsutvikling og i perioden handler det i større grad om at privat aktører må bruke dette som grunnlag for videre vekst. Rauma kommunale kraftfond vil vært kommunens virkemiddel i arbeidet. Rauma kommune har som mål å ha forutsigbare tjenester til sine innbyggere. For å styrke lokaldemokratiet er det sentralt med god brukermedvirkning, god rekruttering til kommunestyret og god dialog.

4 Endringsbehov og mål

- Om en skal videreføre dagens drift, inklusive det merforbruk på 25 mill. kr som har utviklet seg innen Helse og omsorg i 2018, samt vedtatt avsetning på 7,8 mill. kr. til disposisjonsfond har vi et økonomisk omstillingsbehov på rundt 37 mill. kroner i 2019 – 7,6% av dagens driftsrammenivå. Det er derfor avgjørende at helse og omsorg kommer tilbake på vedtatt nivå.
- På målsida står kommunens «økonomiske handlingsregel» sentralt. I 2016 og i 2017 nådde vi målet om 1,75 % netto driftsresultat, men i 2018 og 2019 er dette svært utfordrende og risikoen øker i forhold til finansutgifter
- Den overordna målstyringa konsentreres til 13 overordna mål fordelt på økonomi, organisasjon, tjenester/brukere og Raumasamfunnet
- I tillegg har tjenesteområdene utarbeidet egne strategier og målsettinger for sitt arbeid på områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi.

4.1 Endringer i oppgaver og rammer fra Staten

Veksten for kommunesektoren i statsbudsjettet for 2019 er på 1,9 mrd. kroner, som er en lav vekst fra 2018 pga Havbruksfondsutbetalingen ikke er ventet å videreføres. Veksten i kommunesektorens frie inntekter er om lag 2,6 mrd. kroner. Dette skal dekke demografi, merkostnader pensjon og statlige satsinger. Samlet er Rauma kommunes nominelle vekst i frie inntekter beregnet til 2%. Med en deflator på 2,8% betyr dette en realnedgang i inntekter til Rauma kommune. Årsaken er forventet demografiutvikling.

De viktigste satsingene innenfor de frie inntektene er for Raumas del:

- Opptappingsplan rusfeltet (200 mill)	201.000
- Tidlig innsats i skolen (200 mill)	296.000
- Opptappingsplan habilitering/rehabilitering (200 mill)	163.000

Andre endringer med betydning for kommunen er:

- Innslagspunktet for ressurskrevende brukere økes ytterligere fra 1,235 til 1,320 mill kroner. Dette innebærer ei ytterligere innstramning som overlater en enda større del av disse kostnadene til den enkelte kommune. For kommunene samlet er dette anslått å utgjøre 0,3 mrd kroner i ekstra kostnad.
- Det innføres betalingsplikt for utskrivingsklare pasienter i psykisk helsevern. Det er stor usikkerhet rundt konsekvensene av dette, men for Rauma kommune er det beregnet en effekt på 300.000
- Fra og med 2020 vil maksimal skattesats for bolig og fritidseiendommer reduseres fra 7 til 5%. Formuesgrunnlaget gjøres obligatorisk for verdsettelse av boligeiendom og det innføres en lovpålagt reduksjonsfaktor i eiendomsskattetaksten på 30 % for bolig og fritidseiendom.

- Det er lovfestet at alle kommuner skal ha psykologkompetanse og det settes av 50 mill. til rekruttering av psykologer i kommunene
- Det foreslås 25 mill. kroner til å styrke rekrutteringen til og stabiliteten i allmennlegetjenesten
- Det avsettes 50 mill. kroner til å opprette 450 nye plasser i dagaktivitetsstilbud til demente
- Det settes av 281 mill. til opptrappingsplan for rusfeltet, 200 av disse som en del av kommunens frie inntekter
- Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering videreføres med 100 mill. kroner som en del av kommunenes frie inntekter
- Ordningen med gratis kjernetid i barnehage utvides til også å gjelde 2-åringer
- Maksimal foreldrebetaling i barnehage er 2 990 kr/mnd fra 1.1.19 og 3 040 kr/mnd fra 1.8.19
- Barnehagene må innen 1. august 2019 innfri et minimumskrav til grunnbemanning for ordinære barnehager. 40 mill. er øremerket tilskudd til kommunale barnehager med lav bemanning. I tillegg til bemanningsnormen er det vedtatt en skjerpet pedagognorm. KS har beregnet at normen i 2019 vil koste kommunene 400 mill. kroner mer enn det som er bevilget i statsbudsjettet
- Det ble innført lærernorm i grunnskolen høsten 2018, den øremerkede bevilgningen er videreført med 1,5 mrd. kroner i 2019. I tillegg kommer 200 mill som inngår i frie inntekter til tidlig innsats

4.2 Konsekvensjustert økonomiplan 2019-2022

Konsekvensjustert økonomiplan viser en framskrivning av driftsnivået i 2018 justert med konsekvenser av vedtatte og gjennomførte tiltak – inkludert endringer som følger av statens rammer for 2019, samt endringer som følger av forpliktende avtaler eller samarbeid. Videre er kommunestyrets forutsetninger vedtatt i rammesaken KS-49/2018 lagt til grunn, likevel slik at en i salderingen har måtte komme tilbake til og foreslått endringer i noen av disse premissene.

Skal handlingsregelens ambisjon om 1,75 % i netto driftsresultat oppnås, blir det økonomiske omstillingsbehov for hvert år i perioden:

Tall i 1000 NOK	2 019	2 020	2 021	2 022
Økonomisk omstillingsbehov	37 488	37 941	44 441	44 441

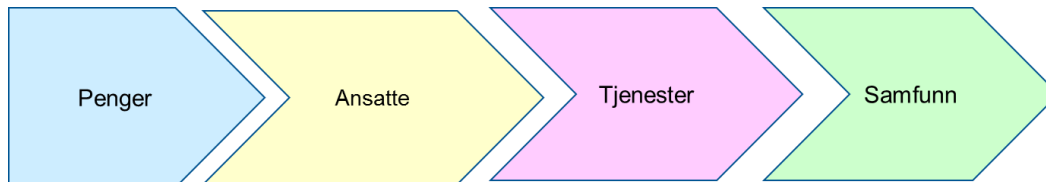
Tabellen inkluderer den økonomiske konsekvensen av:

- en årlig avsetning på 7,8 mill. til disposisjonsfond
- å videreføre et økt bemanningsnivå i Helse og omsorg i 2018 på 22 mill. kr ut over rammen
- tiltak vi allerede har iverksatt eller avsluttet
- vedtak som er fattet politisk i kommunen eller staten
- økte rente- og avdragskostnader
- konsekvenser av endringer i interkommunale ordninger
- konsekvenser av endringer i forpliktende avtaler

Dette er endringer som medfører kostnader som videreføres dersom det ikke settes inn tiltak. Flere av disse er vanskelig å gjøre noe med. Det er ikke tatt hensyn til inndekking av forventet regnskapsmessig underskudd i 2018.

4.3 Mål for den kommunale virksomheten mot 2022

Fra og med 2016 har Rauma kommune hatt et balansert målstyringssystem basert på kommunens verdikjede:

Verdikjeden legger til grunn at kommunens virksomhet går ut på å bruke disponible ressurser til å skape mest mulig utvikling og velferd i eget lokalsamfunn. I hovedsak gjøres det ved å ha en god organisasjon med dyktige og kvalifiserte ansatte som utvikler og leverer de rundt 70 tjenestene som kommunen har ansvar for på en god og effektiv måte. Svært mange av tjenestene er rettet mot enkeltindivider og krever stor grad av brukertilpasning.

Kommunestyret har en viktig rolle i dette når det gjelder prioritering av kommunens økonomiske ressurser inn mot de 70 kommunale tjenestene/funksjonen, samt å gi tydelige politiske mål og føringer for hvordan tjenesteproduksjonen skal foregå.

Totalt foreslås 13 overordna mål for den kommunale virksomheten

- 3 mål for økonomistyringen
- 4 mål for organisasjonsutviklingen
- 2 mål for tjenesteutvikling
- 4 mål for samfunnsutviklingen

4.4 Mål for økonomi

Utfordringsbildet for det økonomiske området er knyttet til:

- For høye løpende driftsutgifter i forhold til inntektene
- Et høyt gjeldsnivå som reduserer kommunal handlefrihet

Overordna mål	Rauma skal ha en bærekraftig kommunal økonomi			
Mål	Rauma kommune skal gå med overskudd hvert år	Ha reserver til å tåle renteøkning og uforutsette hendelser	Netto finansutgifter skal være rimelige og forsvarlige	Driften skal være kostnads-effektiv
Hvordan lykkes	Alle enheter må tilpasse driften til tildelt budsjett-ramme	Sette av til disposisjonsfond	Økte låneopptak må finansieres med innsparinger i driften	Kostnader må synliggjøres og sammenlignes i alle tjenester
Hvordan måle	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	Netto finanskostnader i prosent av brutto driftsinntekter	Produksjonsindeksen fra TBU
Status 2017	2,4%*	1,2% (6 mill)*	3,2 %*	104
Ambisjon 2022	Minimum 1,75 %	30 mill.kr.(4,7%)	Maksimum 5 %	Over 110
Resultatmål 2019	0,0 %	0,0% (0 mill)	5 %	111

* Finansielle nøkkeltall. I prosent av brutto driftsinntekter 2017. Kilde: KOSTRA (Konsern)

4.5 Mål for kommuneorganisasjonen

Utfordringsbildet for kommuneorganisasjonen er mange de nærmeste årene:

- Økonomisk omstilling vil utfordre kommuneorganisasjonen. Samtidig må ansattes kompetanse mobiliseres
- Gode ledere på alle nivå er avgjørende for å lykkes både i forhold til økonomistyring, omstilling, ansatte, tjenestene og brukerne
- Ny teknologi er på veg inn på stadig flere områder. Velferdsteknologi er ett eksempel på dette, men digitalisering griper inn i innbyggerkontakt og tjenesteproduksjon i stadig større grad og på flere områder i åra som kommer
- Sykefraværet har i flere år ligget på et for høyt nivå, men er nå på veg ned

Overordna mål	Rauma kommune skal være en profesjonell og framtidretta organisasjon å jobbe i			
Mål	God ledelse	Kompetente medarbeidere	Lavt sykefravær	Heltid
Hvordan lykkes	Lederutvikling og lederoppfølging	Rekruttere, utvikle og mobilisere ansattes kompetanse mot oppgavene	Økt innsats og fokus på årsakene til sykefraværet	Organisere virksomheten basert på hele stillinger
Hvordan måle	Faktor 5 – Mestringsorientert ledelse	Faktor 4 – Bruk av kompetanse	Samla sykefravær Visma HRM - BI	Tilsette heltid av totalt antall tilsette
Status 2017	3,6	4.1	9,0 %	40 %
Status 2018	3,6	4,1	7,3%	40%
Resultatmål 2019	3,9	4,2	6,0 %	42 %
Ambisjon 2022	4,2	4,3	5,0 %	50 %

Målene for god ledelse og kompetente medarbeidere er knyttet til kommunens score på den såkalte 10-faktorundersøkelsen. 10-faktor er KS' nyeste medarbeiderundersøkelse og ble gjennomført for første gang i Rauma høsten 2016. Undersøkelsen blir fulgt opp av tilsvarende undersøkelse 2018/2019.

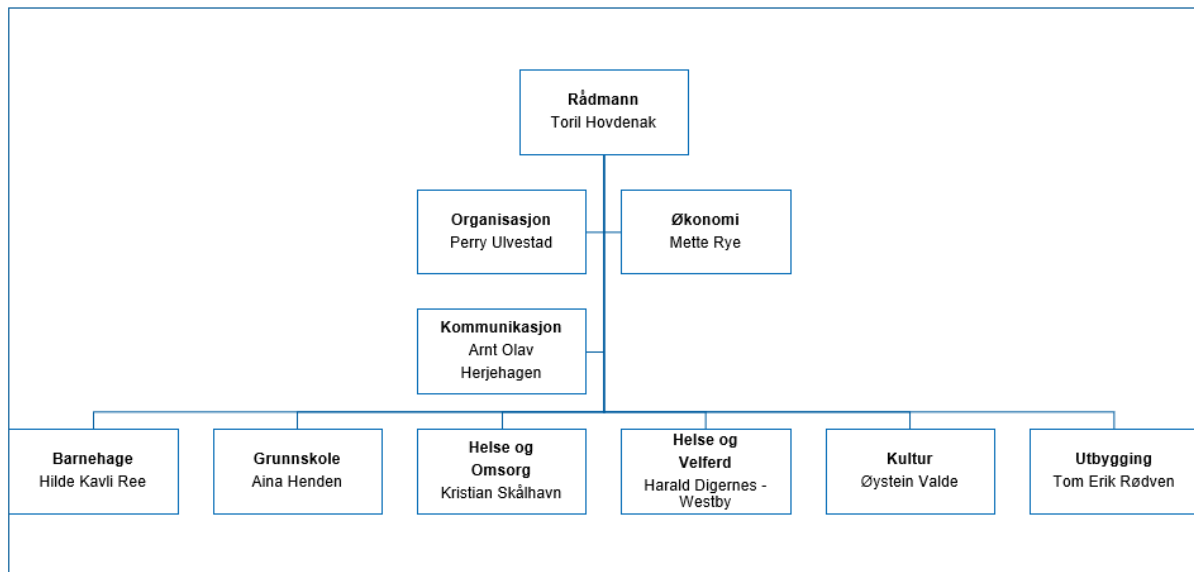
God ledelse på alle nivåer med evne til å mobilisere kompetente medarbeidere til effektiv tjenesteproduksjon i god dialog med brukerne, er den overordna utfordringa for den kommunale organisasjonen.

God ledelse er en sentral faktor i arbeidet med å redusere sykefraværet. Rauma kommune er derfor med i NED satsingen til KS og NAV. Denne satsingen har som målsetting å styrke deltakerne/lederne i mestringsorientert ledelse og forebyggende innsats.

Det er gjennomført et lederutviklingsprogram for ca. 50 ledere som har hatt som mål å etablere effektive ledergrupper med teamledelse innenfor alle tjenesteområder. Det er også etablert en felles plattform for ledelse i hele kommunen.

Når det gjelder økt andel heltid gjennomføres det i samarbeid med tillitsvalgte en gjennomgang og omlegging av arbeidstidsordningene innen turnusvirksomhetene. Hensikten er bl.a å kunne tilby ansatte større stillinger.

Kommunens overordna struktur med ledere er slik:

4.6 Mål for tjenestene

Utfordringsbildet for de kommunale tjenestene er selvsagt mangfoldig og dels varierende fra tjenesteområde til tjenesteområde.

Hvert enkelt tjenesteområde har utarbeidet mål for tjenestene innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategier for hvert av tjenesteområdene.

Det er likevel riktig å fastsette en ambisjon for utvikling av det kommunale tjenestetilbudet på et overordnet nivå. Kommunal Rapport publiserer årlig Kommunebarometeret. 2018-barometeret inkluderer 152 ulike nøkkeltall innenfor 12 forskjellige kategorier. Dette er den bredest sammensatte vurderingen av kommune-Norge som finnes. Det er verdt å merke seg at målingen ikke er en vurdering av om innbyggerne får gode nok tjenester, men om det ser ut til at kommunen har noe å lære. Selv om en av våre tjenester er uendret fra et år til et annet vil kommunen kunne falle på rankingen dersom de øvrige kommunene har forbedret sin tjeneste.

Overordna mål	Rauma kommune skal yte tjenester til sine brukere i samsvar med innbyggernes behov og rettigheter. Tjenestene skal være utført på en kostnadseffektiv måte.	
Mål	Brukerne skal ha tjenester med god kvalitet og effektiv utførelse	Tjenestene skal kontinuerlig utvikles og forbedres
Hvordan lykkes	Økt fokus på brukermedvirkning, gjennomføring av brukerundersøkelser. Kultur for kontinuerlig forbedring i alle ledd.	Gode internkontrollsystemer og kultur for kontinuerlig forbedring. Måle brukertilfredshet gjennom brukerundersøkelser
Hvordan måle	KS' Kommunebarometer, plassering på rangeringen	KS' Kommunebarometer, andel nøkkeltall som er forbedret Brukerundersøkelser.
Status 2018	Plassering 332	43 % av nøkkeltallene er forbedret
Resultatmål 2019	Plassering 300	55% av nøkkeltallene er forbedret
Ambisjon 2022	Plassering 200	Minst 60% av nøkkeltallene er forbedret

4.7 Mål for samfunnsutviklingen

Mål for samfunnsutviklingen går fram av Rauma kommunes Samfunnsplan 2014-2025. I tillegg til de absolutte mål som er satt her, er det viktig å følge med på Raumasamfunnets relative utvikling i forhold til samfunnet ellers. En god indikator i forhold til attraktivitet og lokal vekstkraft er NHOs årlige Kommune-NM.

Overordna mål	Rauma kommune skal være attraktiv kommune i vekst			
Mål	Rauma skal ha befolkningsvekst	Rauma skal ha næringsvekst	Rauma skal ha boligvekst	Rauma skal tilhøre den beste halvdel av landets kommuner
Hvordan lykkes	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunns-plan
Hvordan måle	Årlig befolkningsvekst	Årlig utvikling i arbeidsplasser og pendling	Årlig boligbygging	Rangering i Kommune-NM
Status 2017	7.507	3.367	15	124
Ambisjon 2022	7.700	3.567	70 i sum	100
Resultatmål 2019	7.525	3.385	17	115

5 Økonomiplan drift 2019-2022

- Økonomiplanen drift for 2019-2022 bærer preg av
 - høye og økende rente og avdragsutgifter som følge av en periode med svært store investeringer
 - stort omstillingsbehov i helse og omsorgstjenesten som følge av at det i forbindelse med samling av store deler av tjenesten i helsehuset ble etablert et driftsnivå som langt overskrider vedtatte budsjettrammer
 - forventninger om et stort merforbruk for kommunen samlet som følge av de to punktene over
- Den største risikoen i økonomiplanen er knyttet til hvor raskt den nødvendige omstillingen i helse og omsorgstjenesten vår kan skje. Kommunen har i liten grad fondsmidler som kan bidra til å smøre omstillingen.
- Det er foreslått å gjennomføre ei kontorjustering av eiendomsskattegrunnlaget i 2019. I tillegg økes promillen fra 6,5 til 7.
- Fra 2020 foreslår regjeringen å redusere eiendomsskattesatsen på bolig og fritidsbolig fra 7 til 5 promille. Skatten beregnes av formuesgrunnlaget med en obligatorisk reduksjonsfaktor på minst 30%
- Det er verken budsjettert med inndekking av forventet underskudd 2018 eller fondsavsetninger i perioden

5.1 Økonomisk omstillingsplan

Budsjett og økonomiplan 2019-2022 er sterkt preget av behov for omstilling i drifta av helse og omsorgstjenestene våre samt økende finanskostnader i perioden. Kommunen får nå full rente- og avdragsbelastning for helsehuset fra budsjettåret 2019. Det er betydelig risiko knyttet til budsjettforslaget da det ikke er budsjettert med inndekking av forventet merforbruk i 2018 og heller ikke med avsetninger til fond. Skissert omstillingsplan vil trolig ikke være tilstrekkelig til å møte utfordringene som venter. Omstillingsarbeid må skje i hele vår tjenesteproduksjon.

Nedenfor presenteres vedtatt økonomisk omstillingsplan for driften for perioden 2019-2022 der kuttforslag presenteres som negative tall, og kostnadsøkninger som positive tall:

Tiltak (1000 NOK) i forhold til konsekvensjustert nivå					
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Ekstra effektiviseringskutt	-125	-16	-34	-17	
valgkostnader		-150	-150	-150	
SUM	-125	-166	-184	-167	

Sentraladministrasjonen	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Videreføre vakanser ut perioden	-910	-910	-910	-910	-1
Andre tiltak		-105	-226	-111	
SUM	-910	-1 015	-1 136	-1 021	-1

KIRKE	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Andre tiltak	-150	-150	-150	-150	
SUM	-150	-150	-150	-150	-

KULTUR	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Andre tiltak	-52	-47	-101	-50	
SUM	-52	-47	-101	-50	-

BARNEHAGE	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Reduksjon bemanning pga færre barn, innenfor bemanningsnorm	-537	-2500	-2800	-4000	-7
Andre tiltak		-205	-439	-215	
SUM	-537	-2 705	-3 239	-4 215	-7

SKOLE	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Redusert bemanning pga nedgang i elevtall innenfor norm	-1280	-1280	-2500	-2500	-4
Andre tiltak		-520	-1 116	-547	
SUM	-1 280	-1 800	-3 616	-3 047	-4

HELSE OG VELFERD	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Reduksjon fysioterapi privat hjemmel		-420	-420	-420	
Bruk av fond flykting, og reduksjon	-1800	-1800	-1800	-1800	
Andre tiltak		-183	-393	-193	
SUM	-1 800	-2 403	-2 613	-2 413	-

HELSE OG OMSORG	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Etablering av heldøgns bo- avlastningstilbud for barn og unge på tidligere Åndalsnes sjukeheim	500	1200	1200	1200	2
Redusert 1 nattevakt	-1600	-1600	-1600	-1600	-1,9
Endring fra 22 institusjonsplasser til 16 plasser til bokollektiv	-1900	-1900	-1900	-1900	-3,1
Avvikle vikar fra byrå	-640	-640	-640	-640	
Helsehuset - reduksjon timer bemanning	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-4,2
Hjemmebasert omsorg vakanser og reduksjon	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-4,9
Andre tiltak	-7 225	-11 120	-14 402	-14 679	-16,0
SUM	-16 865	-20 060	-23 342	-23 619	-28

UTBYGGING	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Gebyrfinansiere et årsverk knyttet til tilsyn avløp	-420	-420	-420	-420	-0,60
Helårseffekt redusert avd.leder	-585	-585	-585	-585	-1,0
Øvrige tiltak	-696	-972	-1 288	-987	
SUM	-1 701	-1 977	-2 293	-1 992	-1,6

FINANSOMRÅDE	2019	2020	2021	2022	
Eiendomsskatt fra 6,5 promille i 2018 til 7 i 2019	-1000				
Kontorjustering 10% av eiend.skattegrunnlaget	-1300				
SUM	-2 300	-	-	-	

5.2 Kommentarer til foreslåtte omstillinger og kutt-tiltak

Generelt

Helse og omsorg står i særstilling når det gjelder behov for omstillingstiltak.

Tjenesteområdet kan ikke forventes å gjennomføre hele arbeidet med å komme ned på rett driftsnivå i løpet av budsjettåret 2019, og planen legger derfor opp til ytterligere effektiviseringstiltak videre utover i perioden.

De omstillingstiltakene som er skissert i skole og barnehage er med utgangspunkt i forventen utvikling i barnetall. Når barnetallet går ned, må også kostnadene forventes å gå ned.

Politisk styring

Kostnader knyttet til valg i 2019 tas ut i planperioden videre. For øvrig pålegges et generelt effektiviseringskutt.

Administrasjon

Lønnsbudsjettet reduseres på grunn av at vakante stillinger ikke besettes. Fra 2020 må ytterligere tiltak iverksettes.

Kultur

Kultur har forutsetning om mindre effektiviseringskutt.

Barnehage

Basert på folketallsprognosene er det forventet færre barn i barnehagene i årene framover. Dette vil gi reduserte kostnader.

Skole

Som følge av at det ikke er funnet rom for å investere i nytt skolebygg i Måndalen i perioden er det heller ikke forelått å legge ned Vågstranda skole. Elevtallprognosen viser imidlertid at elevtallet her går ned i perioden og fra skoleåret 21/22 er elevtallet 27 og reduseres ytterligere til bare 20 elever i 22/23. Det er ei grense for hvor lavt elevtallet ved skolen kan bli dersom driften fortsatt skal være forsvarlig.

Uavklarte forhold som kan påvirke drift ved skolene på sørsida er

1. Søknad fra Vågstranda om grensejustering mot Vestnes
2. Søknad fra Måndalen Friskule AS om opprettelse av friskole for ungdomstrinnet

Rammereduksjonen er et resultat av forventet nedgang i elevtall.

Helse og velferd

Det signaliseres en framtidig reduksjon på en privat fysioterapihjemmel. Reduksjon vil skje ved naturlig avgang, tidspunktet er dermed usikkert. Av kommunens ubundne fondsavsetninger er ca. 6 millioner kroner avsetninger gjort fra integreringstilskuddet for flyktninger. Disse avsetningene er tenkt å finansiere kommunens integreringsarbeid og øvrige kostnader i hele flyktingens botid i kommunen. Avsetningene er ikke øremerkede og vil gå med til inndekking av kommunens samlede forventede underskudd i 2018. Dette vil gi betydelige utfordringer i arbeidet med integrering av flyktninger i åra som kommer. Fra 2020 iverksettes andre mindre effektiviseringstiltak.

Helse og omsorg

Helse og omsorgs store utfordring er at det i forbindelse med omleggingen av tjenesten er etablert et driftsnivå som lang overstiger gjeldende budsjetttramme. Tjenesten må derfor iverksette betydelige tiltak for å sikre drift i samsvar med tilgjengelig budsjetttramme. Både Telemarkforsknings analyser og sammenligning med andre kommunen synliggjør at disse tjenestene kan drives på en god og fullt ut forsvarlig måte med en langt lavere ressursbruk. Det er synliggjort konkrete tiltak som summerer seg opp til en helårsvirkning på 9,6 mill. kroner. En del av tiltakene er allerede iverksatt. Ytterligere tiltak konkretiseres fortløpende.

Av større pågående prosjekter uten foreløpig tallfestet effekt kan nevnes:

- Omlegging av arbeidstidsordninger
- Klargjøre grensenitt sjukepleiefaglige oppgaver vs øvrige helsefagarbeidere
- Forsere bruk av velferdsteknologi (digitale tilsyn og elektronisk medisin håndtering)
- Dimensjonering tjenestetilbud – vurdering av Omsorgstrappas måloppnåelse

Det vil fortløpende bli rapportert til formannskapet på status for planlagte og gjennomførte tiltak. I investeringsplanen er det lagt inn midler til ombygging av lokalene til gamle Åndalsnes sjukeheim (1. etg. i bygg B) til heldøgns bo- og avlastningstilbud for barn og unge. Dette er brukere som dels har et kommunalt tilbud i dag. Med samling av tilbudet er ambisjonen å kunne gi et bedre tilbud både når det gjelder ressursutnyttelse og kvalitet. Det må arbeides med å vurdere omfang på tiltaket og muligheten for å finansiere dette innenfor eksisterende ramme.

Utbygging

Innenfor utbyggingsområdet foreslås videre en gradvis reduksjon av inntil 2 årsverk i planperioden. Dette krever gjennomgang, digitalisering og effektivisering av de fleste tjenestene innenfor sektoren.

Finansområdet

Regjeringen foreslår at maksimal skattesats for bolig- og fritidseiendom reduseres fra syv til fem promille fra 2020. Det foreslås videre at bruk av formuesgrunnlag gjøres obligatorisk ved verdsettelse av boligeiendom for eiendomsskatteformål fra 2020, dvs at man går bort fra praksisen med at kommunen gjennomfører egen eiendomstaksering. Fritidsboliger skal

imidlertid takseres som i dag. Regjeringen foreslår også at det innføres en obligatorisk reduksjonsfaktor i eiendomsskattetakstene på minst 30%. Det er uklart hvordan dette konkret vi slå ut for oss. Redusert skattesats vil reduserer inntektene, mens overgang til formuesgrunnlag kan gi høyere eiendomsverdier enn våre 10 år gamle takster. Vi har derfor ikke gjort endringer i økonmiplan som følge av den varslede omleggingen. Det er foreslått ei økning fra 6,5 til 7 promille ved beregning av eiendomsskatt i 2019.

5.3 Driftsbudsjett 2019-2022 inkl. tiltak

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
Skatt på inntekt og formue	193 570	193 570	197 216	197 216	197 216	197 216
Naturressursskatt	2 900	2 900	3 000	3 000	3 000	3 000
Rammetilskudd inkl. inntektsutjevning	237 837	237 837	243 334	244 834	244 834	244 834
Rammeinntekt i statsbudsjettet	434 307	434 307	443 550	445 050	445 050	445 050
Eiendomsskatt	25 900	25 900	28 200	26 900	26 900	26 900
Andre statlige overføringer	0	0	0	1 000	1 000	1 000
Rentekompensasjon husbanken	1 900	1 900	1 500	1 500	1 500	1 500
Havbruksfond		1 000	0			
SUM FRIE INNTEKTER	462 107	463 107	473 250	474 450	474 450	474 450
Konsesjonsavgifter	2 068	2 068	2 068	2 068	2 068	2 068
Avsatt til kraftfondet	-2 068	-2 068	-2 068	-2 068	-2 068	-2 068
Motpost avskrivninger	19 537	18 703	18 703	18 703	18 703	18 703
Amortifisering av tidligere års premieav	-4 121	-4 121	-5 300	-5 300	-5 300	-5 300
Sum spesielle poster/korrigeringer	15 416	14 582	13 403	13 403	13 403	13 403
Renteinntekter	5 000	5 000	5 500	6 400	6 100	6 300
Utbytte Rauma Energi	5 000	5 500	5 000	5 000	5 000	5 000
Renteutgifter	-13 330	-13 330	-16 347	-19 400	-24 400	-23 700
Netto renteutgifter/-inntekter	-3 330	-2 830	-5 847	-8 000	-13 300	-12 400
Renteutgifter formidlingslån	-600	-600	-800	-800	-800	-800
Rente inntekter formidlingslån	600	600	800	800	800	800
Netto Formidlingslån	0	0	0	0	0	0
Avdragsutgifter	-18 800	-18 800	-24 000	-24 800	-26 000	-26 900
NETTO RENTE- OG AVDRAGSUTGIFTER	-22 130	-21 630	-29 847	-32 800	-39 300	-39 300
TIL FORDELING	455 393	456 059	456 806	455 053	448 553	448 553

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	-4 373	-4 373	-4 365	-4 324	-4 307	-4 324
ADM. INKL. KRAFTSALG	-27 457	-26 611	-26 720	-26 615	-26 494	-26 609
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	-5 693	-5 693	-5 696	-5 696	-5 696	-5 696
KULTUR	-14 884	-14 884	-14 970	-14 975	-14 921	-14 972
BARNEHAGE	-56 837	-57 570	-58 775	-56 757	-56 073	-55 097
SKOLE	-102 947	-102 935	-103 890	-103 370	-101 554	-102 123
HELSE OG OMSORG	-164 313	-167 313	-172 394	-169 199	-165 917	-165 640
HELSE OG VELFERD	-44 390	-43 236	-44 528	-43 925	-43 715	-43 915
UTBYGGING	-30 008	-30 854	-30 468	-30 192	-29 876	-30 177
Sum fordelt til driftsrammer	-450 903	-453 469	-461 806	-455 053	-448 553	-448 553
Disposisjoner:						
Inndekning av tidligere underskudd		0				
Avsetning til disposisjonsfond	-4 490	-2 590				
Avsetning rentesikringsfond	0	0				
Avsetning til bundne fond	0	0				
Bruk av disposisjonsfond	0	0	5 000			
Overføring investeringsbudsjett	0	0				
Netto disposisjoner	-4 490	-2 590	5 000	0	0	0
Balanse	0	0	0	0	0	0

Inntektene forventes relativt stabile i perioden. Anslag for rammeoverføringer og skatt er lagt på Statsbudsjettets anslag. Renteutgiftene øker med vel 10 mill. kroner fra dagens nivå, mens kravet til minimumsavdrag øker med 6,4 mill. kroner. Samlet viser rammene til disposisjon for drift en reduksjon fra 450 mill. i 2018 til 448 mill. i 2022 i faste kroner.

Finanskostnader	2018	2019	2020	2021	2022	Endring i perioden
Renter	-13 330	-16 347	-19 400	-24 400	-23 700	-10 370
Avdrag	-20 500	-24 000	-24 800	-26 000	-26 900	-6 400
Sum finanskostnader	-33 830	-40 347	-44 200	-50 400	-50 600	-16 770

Sum netto finanskostnader vil trolig i perioden overstige den økonomiske handlingsregelen som sier at maks 5 % av brutto driftsinntekter skal gå til finans, og vil være utfordrende.

Renteforutsetningene er i tråd med Kommunalbankens prognose:

Renter	2019	2020	2021	2022
Prosent	2,10	2,50	3,00	2,83

Det er satt i verk et omfattende omstillingsarbeid i helse og omsorg som følge av at det er avdekket et driftsnivå betydelig høyere enn vedtatt budsjettramme for 2018. Pr. august er prognosen for merforbruk i 2018 anslått til 25 mill. kroner. Det vurderes som urealistisk å gjennomføre reduksjoner i driftsnivået i denne størrelsesorden i løpet av ett budsjettår. Det er derfor foreslått å inntektsføre 5 millioner kroner fra driftsfond i 2019 for å gi tjenesteområdet rom for omstilling, i tillegg til reduksjoner i andre rammer. Konkret innebærer dette ei omstilling i tjenesteområdet på nærmerer 17 millioner sammenlignet med driftsnivået medio 2018, stigende til ca 24 millioner i 2022.

Det er ikke budsjettert med inndekking av forventet underskudd i 2018. Merforbruket vil delvis bli dekket inn av bruk av disposisjonsfond. Kommunene må også vurdere hvorvidt et ekstraordinært utbytte fra Rauma Energi AS vil være nødvendig.

6 Økonomiplan investeringer 2019-2022

- En hovedutfordring for kommunens økonomi er et høyt gjeldsnivå, med høye finanskostnader som følge av dette. Kommunens gjeldsnivå må ned.
I denne økonomiplanen har vi derfor bare funnet rom for:
 - Investeringer som er nødvendig for å opprettholde kritisk infrastruktur (bygg og veg)
 - Investeringer som følger av pålegg fra tilsynsmyndigheter
 - Investeringer som vil gi effektivisering i drifta
- I 4-årsperioden foreslås investeringer for samlet 253 mill. kroner inkl. mva.
- Av disse bruttoinvesteringene vil 188 mill. belaste kommunebudsjettet med driftskonsekvenser, 37 mill. sjølkostområdene og 28 mill. være finansielle investeringer
- Av nettoinvesteringene på 217 mill. kroner vil 67% være lånefinansiert, 10 % være tilskudd og resten være egenfinansiert
- Kommunens brutto gjeld (ekskl. videreutlån) vil øke fra 811 mill. kroner ved inngangen til 2019 til 855 mill. kroner ved utgangen av 2022 dvs. en økning på 40 mill. kroner.
- Kommunens netto finanskostnader vil øke fra 34 mill. i 2018 til 51 mill. i 2022

6.1 Hovedtall

Hovedtabellen for investeringene med tilhørende finansieringsplan vises nedenfor:

Investeringsbudsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Perioden samla
	2019	2020	2021	2022	2019-2022
Investering kommune	101 775	40 492	30 800	15 300	188 367
Investering SVARF	15 500	7 000	7 000	7 000	36 500
Finansinvesteringer	8 900	6 300	6 300	6 300	27 800
Brutto finansieringsbehov	126 175	53 792	44 100	28 600	252 667
Refusjon mva	-19 025	-8 008	-6 070	-2 970	-36 073
Netto finansieringsbehov	107 150	45 784	38 030	25 630	216 594
Bruk av lån	-82 190	-41 702	-35 140	-22 740	-181 772
Tilskudd til investeringer	-22 590	-740	-740	-740	-24 810
Salg av anleggsmidler/tomte	-19 970	-1 200	-750	-750	-22 670
Bruk av kapitalfond	-1 900	-2 642	-1 900	-1 900	-8 342
Avsetning kapitalfond	19 500	500	500	500	21 000
Sum finansiering	-107 150	-45 784	-38 030	-25 630	-216 594

6.2 Gjeldsutvikling

Kommunes brutto gjeld har økt fra 395 mill. kroner i 2013 til til 863 mill. kroner ved inngangen av 2018. På grunn av husbanktilskuddet i 2018, gjøres et ekstraordinært avdrag. Med investeringsprogrammet i denne planen reduseres gjelda i realverdi ved utgangen av 2022.

Gjeldsutvikling	2018	2019	2020	2021	2022
Brutto gjeld 01.01	863 415	826 665	884 855	901 757	910 897
Ny gjeld i perioden	9 000	82 190	41 702	35 140	22 740
Årlige avdrag	20 500	24 000	24 800	26 000	26 900
Årlig gjeldsøkning	-11 500	58 190	16 902	9 140	-4 160
Ny gjeld pr. 31.12	851 915	884 855	901 757	910 897	906 737
Ekstraordinært avdrag	-25 250				
Netto gjeld pr. 31.12	826 665	884 855	901 757	910 897	906 737

Om en trekker i fra gjeld knyttet til videreutlån (Startlån fra husbanken til privatpersoner) og selvkostområdene, vil netto gjeld være om lag 696 mill. kroner i 2022, anslagsvis 98% av kommunens brutto inntekter det samme året. Vi tar høyde for bortfall av rente og avdragsinntekter fra Teglverkveien Eiendom AS fra 2021.

Finanskostnader	2018	2019	2020	2021	2022
Renter	-13 330	-16 347	-19 400	-24 400	-23 700
Avdrag	-20 500	-24 000	-24 800	-26 000	-26 900
Sum finanskostnader	-33 830	-40 347	-44 200	-50 400	-50 600

6.3 Investeringsprogram 2019-2022

På neste side presenteres foreslåtte investeringstiltak for 2019-2022. De største tiltakene/prosjektene (over 10 mill.) er:

Tiltak	Mill. kroner
Barnehage Måndalen	30
Oppgradering brannstasjon Øran	25
Måndalen omsorgssenter - slutføring	18
Sentrumstiltak	28
Oppgradering formålsbygg	17

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	.2019		.2020		.2021		.2022		Sum perioden
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
1210	Felles IKT-investeringer	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
1240	Digitalisering arkiv	1 500		500						2 000
1210	ROR IKT Andel	1 800		1 800		1 800		1 800		7 200
1710	Kirker -og kirkegårder	650		450		450		450		2 000
2830	Turstier Trollstigen og Romsdalseggen	925		925		925		925		3 700
	Tilskudd		-740		-740		-740		-740	-2 960
3400	Velferdsteknologi	2 500		2 300		1 000		500		6 300
3400	Felles helse og omsorg	500		500		500		500		2 000
6030	Kart og oppmåling	125		125		125		125		500
6310	Brannvesen - kjøretøy	3 400								3 400
	Tilskudd (ikke avklart)		-1 000							-1 000
	salg av biler		-220							-220
6430	Torteesalg		-500		-500		-500		-500	-2 000
	Avsetning kapitalfond		500		500		500		500	2 000
6560	Innskudd RIR			1 192						1 192
	Bruk av kapitalfond				-742					-742
	Tinginskudd				-450					-450
6560	Næringsområder	1 000								1 000
	Salg næringsstomter		-250		-250		-250		-250	-1 000
6920	Felles maskindrift kommunalteknikk	1 000		1 000		2 000		2 000		6 000
6710	Kunstgressbane Isfjorden	5 000								5 000
	Spillemidler		-1 650							-1 650
	Tilskudd		-1 200							-1 200
7310	Utskifting armatur gatelys	3 000								3 000
7310	Gang- sykkelveg	1 000		1 000		1 000		1 000		4 000
	Tilskudd									-
7310	Hovedplan/oppgradering veg	2 500		2 000		2 000		2 000		8 500
7310	Sentrumsiltak - strandgata deretter havn	14 500		13 700						28 200

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	.2019		.2020		.2020		.2020		Sum perioden
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
6950	Snarveien 5 (Åndalsens sjukeheim)	6 000								6 000
6950	Måndalen omsorgsenter	18 375								18 375
	Tilskudd Husbank		-18 000							
	Salg Måndalen omsorgsenter		-19 000							
	Avsetning til kapitalfond		19 000							
6950	Øran brannstasjon og verksted	1 000		9 000		15 000				25 000
6950	Oppgradering Formålsbygg	5 000		4 000		4 000		4 000		17 000
6950	Nybygg barnehage Måndalen	30 000								30 000
SUM	Investeringer kommune	101 775	-23 060	40 492	-2 182	30 800	-990	15 300	-990	179 145
6210	Rammebudsjett vann	5 000		4 000		4 000		4 000		17 000
6220	Rammebudsjett avløp	5 500		3 000		3 000		3 000		14 500
6230	Rammebudsjett renovasjon	5 000								5 000
SUM	Investeringer SVARF	15 500	-	7 000	-	7 000	-	7 000	-	36 500
SUM	Totalt Realinvesteringer	117 275	-23 060	47 492	-2 182	37 800	-990	22 300	-990	215 645
8750	Videreutlån formidlingslån	7 000		5 000		5 000		5 000		22 000
8760	Egenkapital KLP	1 900		1 300		1 300		1 300		5 800
	Bruk av kapitalfond		-1 900		-1 900		-1 900		-1 900	
SUM	Finansinvesteringer	8 900	-1 900	6 300	-1 900	6 300	-1 900	6 300	-1 900	27 800
SUM	Investeringsbudsjett	126 175	-24 960	53 792	-4 082	44 100	-2 890	28 600	-2 890	243 445

6.4 Kommentarer til investeringstiltakene

IKT-investeringer

IKT-investeringene i perioden utgjør samlet ca 15 mill. kroner fordelt omtrent likt på lokal fornyelse av periferiutstyr og fellesinvesteringer via ROR-IKT. I tillegg kommer digitalisering av arkivene våre som skal gi mer effektive tjenester.

Kirkelig Fellesråd, tilskudd til investeringer

Kirker og kirkegårder opprettholder dagens investeringsnivå i hele perioden.

Velferdsteknologi

I forbindelse med Helsehuset er det investert i velferdsteknologi som skal lette hverdagen for ansatte og gir økt trygghet for brukerne. Rauma baserer sin bruk av velferdsteknologi på en felles plattform for både helsehuset, omsorgsboligene og brukernes private hjem. Neste skritt blir å ta i bruk digitale tilsyn og elektronisk medisinhåndtering for hjemmeboende. Dette skal frigjøre tid som i dag går med til å kjøre lange strekninger for å ha tilsyn med pasienter og for sikre at medisiner tas som foreskrevet.

Felles helse og omsorg

Denne posten er ment å dekke mindre løpende investeringer og oppgraderinger av utstyr i helse og omsorg.

Digitalisering byggesaks- og landbruksarkiv

Det er gjort vedtak om å digitalisere kommunens byggesaks- og landbruksarkiv. Midler til fullføring av prosjektet er lagt inn i 2019 og 2020. Investeringen må sees i sammenheng med forventningen om ytterligere reduksjon i antall stillinger Utbygging.

Kart- og oppmåling

Årlig avsettes 125.000 til løpende fornyelse av utstyr.

Strandgata og Havnegata

Oppgradering av Strandgata med nye rørframføringer og toppdekke skal gjennomføres innefor ei ramme på 18,5 mill. Bevilgning i 2020 gjelder Havnegata hvor det ligger forpliktelser knyttet til utbyggingsavtale med Brygga.

Kunstgressbane Isfjorden

Det er satt av midler i 2019 til utbygging av kunstgressbane i Isfjorden. Utbyggingen skjer i samarbeid med lokalt idrettslag.

Innskudd RIR

Rådmannen innstiller på at Rauma kommune skal knytte seg til RIR for framtidig drift av kommunenes renovasjonstjenester. Av et samlet kapitalinnskudd på 1,2 mill er kr 0,5 mill et tinginnskudd i form av dunker og containere.

Turstier Trollstigen og Romsdalseggen

Disse tiltakene forutsettes fullfinansiert av eksterne.

Felles maskindrifft

Løpende fornyelse av maskinpark og utstyr innenfor kommunalteknikk.

Hovedplan veg

Det er satt av investeringsmidler til prioriterte oppgraderingstiltak på kommunale veger for å redusere driftskostnader.

Utskifting gatelys

Kommunen er inne i et program for å bytte ut eksisterende gasslamper med LED-lys i henhold til miljøkrav. Utskiftingsprogrammet sluttføres i 2019.

Brannvesen – kjøretøy

Brannvesenet har behov for en ny tankbil til håndtering av større branner og ulykker. Det er gitt tilsagn om et tilskudd på kr 1 mill fra Statens vegvesen ved gjennomføring av investeringen i 2019, dette for at brannvesenet skal være i stand til å håndtere større ulykker og branner i tunnelanlegg i kommunen.

Gang-/sykkelveg

Utbygging av gang-/sykkelveger skal sees i sammenheng med vedtatte planer og spesielt tiltak som kan redusere behovet for betalt skoleskys.

Øran – brannstasjon og verksted

På bakgrunn av pålegg fra Arbeidstilsynet er det behov for å gjennomføre tiltak ved brannstasjonen for å lukke gjenstående avvik. Avvikene dreier seg om mangel på tilfredsstillende arbeidslokaler, inkl personalrom, mangel på ventilasjon og prosessavsug samt utbedring av garderobeforhold. Det er langt fram egen sak om anbefalt løsning i kommunestyret i november.

Måndalen omsorgssenter

Måndalen omsorgssenter ferdigstilles sommeren 2019 og skal gi plass til 16-18 beboere i bokollektiv med heldøgns bemanning. Ferdig bygg overføres til Rauma Boliger AS for videre forvaltning.

Ombygging av Åndalsnes sjukeheim, etablering av Spira

Det er satt av 6 millioner kroner til etablering av tilbud til barn og unge i Åndalsnes sjukeheim i 2019, jfr KS-06/2018. Avlastnings- og botreningstilbudet til barn og unge etableres i bygg B i lokalene til Åndalsnes sjukeheim. Tilbudet er gitt navnet Spira. Dette er tilbud som Rauma kommune gir i spredte lokaliteter i dag og samling av tilbudet forutsettes å gi ei mer effektiv drift.

Oppgradering formålsbygg

Det er avsatt midler til oppgradering og større vedlikehold av kommunale formålsbygg. Mye av innsatsen vil gå med til å imøtekomme pålegg fra branntilsyn og Arbeidstilsynet. Det er satt av midler til solskjerming ved Åfarnes barneskole (1 mill) i 2019.

Næringsområde Nesstranda

Det er satt av 1 mill til prosjektering av næringsområdet i Nesstranda i 2019. Ytterligere investeringer gjennomføres av kommunen etter hvert som det gjøres avtaler om salg av tomter på næringsområdet. Salg forutsattes gjennomført til selvkost. Området kan bli et svært attraktivt næringsområde for ulike mindre bedrifter.

Måndalen barnehage

i KS – 64/2018 ble det vedtatt å bygge ny barnehage i Måndalen. Løsningen er anslått å koste ca 30 mill. inkludert trafikkløsninger.

Det er ikke funnet rom for følgende investeringstiltak i perioden:

Oppgradering Måndalen skole

På grunn av den økonomiske situasjonen er det ikke funnet rom for investering i ny skole i Måndalen. I tillegg er det en uavklart situasjon når det gjelder søknaden om grensejustering for beboerne på Vågstranda, samt Måndalen Friskule AS sin søknad om opprettelse av privat ungdomsskole i Måndalen.

Her er det stort behov og tiltaket bør ha første prioritet når kommunens økonomiske situasjon igjen er under kontroll.

Oppgradering Leiktun barnehage

På grunn av den økonomiske situasjonen er det ikke funnet rom for midler til oppgradering av Leiktun i perioden. Her er det stort behov og tiltaket bør prioriteres når kommunens økonomiske situasjon igjen er under kontroll.

Svømmehall Åndalsnes

Det blir gjennomført ei tilstandsvurdering av dagens svømmehall i 2018 for så å vurdere mulighetene for oppgradering av bassenget i dagens bygg. Det er ikke lagt inn midler til eventuell oppgradering i økonomiplanperioden.

Bofellesskap voksne/eldre ved Åndalsnes sjukeheim - Snarveien boliger

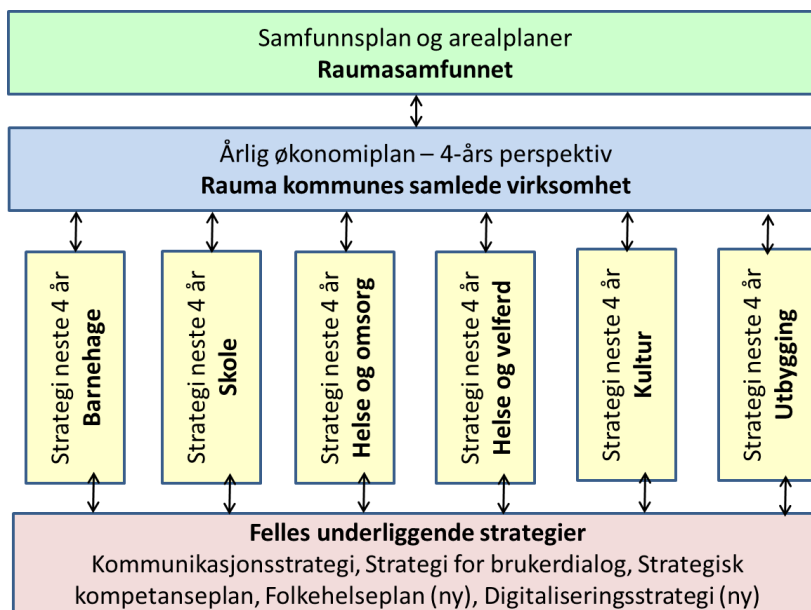
Som et ledd i oppbygging av kommunens botilbud i samsvar med vedtatt omsorgstrapp skal kommunen etablere bokollektiv med bemanning. Se også KS – 06/2018. Tiltaket avventer inntil driftssituasjonen i Helse og omsorg er avklart og tilsvarende bokollektiv i Måndalen omsorgssenter er etablert og fullt ut tatt i bruk.

Fasaderehabilitering Rådhuset – det er behov for rehabilitering av fasaden på Rådhuset. Det er nylig gjennomført grundigere undersøkelser av tilstanden til bygget men detaljer om tilstand og kostnader knyttet til dette er foreløpig ikke kjent.

7 Utgangspunkt og premisser for tjenesteområdene

Det er utarbeidet strategidokumenter for hvert av kommunens seks tjenesteområder. Disse er vedlagt budsjettforslaget.

Disse 4-årige strategidokumentene er sentrale styringsdokumenter i kommunens samlede styringssystem og vil rulleres og utvikles årlig:

Premisser for styring av tjenesteområdene:

- Prinsippene om nettorammer og mål/resultatstyring videreføres
- Tjenesteområdenes mål utformes i struktur i tråd med verdikjeden og følger opp de overordnede målene for kommunen så langt det er relevant
- Vedtatte økonomiske omstillingstiltak i tjenesteområdene går fram av tabellen i kapittelet: Økonomisk omstillingsplan. De gjentas likevel under det enkelte tjenesteområde
- For øvrig bør tjenesteområdene initiere egne omstillingstiltak for å forbedre kostnadseffektivitet, egen organisasjon samt kvalitet og brukeropplevelse
- Alle tjenesteområder skal enkelt formulere hva kommunens verdier Samarbeidsvillig, Ekte og Raus (SER) betyr i deres virksomhet
- Kommunens driftsbudsjett vedtas med 8 driftsrammer – slik:
 - a. Politisk styring og kontrollorganer
 - b. Sentraladministrasjonen
 - c. Raumabarnehagen
 - d. Raumaskolen
 - e. Rauma helse og omsorg
 - f. Rauma velferd
 - g. Rauma kultur
 - h. Rauma utbygging

8 Politisk styring og kontrollorganer

8.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 100 Politisk styring
- 110 Kontroll og revisjon

8.2 Ledelse og organisering

Leder for området er ordfører Lars Olav Hustad.

Arbeidet støttes med sekretærbistand fra sentraladministrasjonen og tjenestekjøp av revisjonstjenester og kontrollutvalgets sekretariatstjenester.

8.3 Utfordringsbilde

Det er ikke definert et bestemt utfordringsbilde for området.

8.4 Mål

Det er ikke satt bestemte mål for området

8.5 Viktige tiltak og endringer

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Ekstra effektiviseringskutt	-125	-16	-34	-17	
valgkostnader		-150	-150	-150	
SUM	-125	-166	-184	-167	

8.6 Budsjettramme drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	-4 373	-4 373	-4 365	-4 324	-4 307	-4 324

9 Sentraladministrasjonen

9.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 120 Administrasjon
- 130 Administrasjonslokaler
- 170 Årets premieavvik og 171 Amortisering av tidligere års premieavvik
- 172 Pensjon og 173 Premiefond
- 180 Diverse fellesutgifter
- 190 Interne serviceenheter
- 321 Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg

9.2 Ledelse og organisering

Sentraladministrasjon ledes av rådmann Toril Hovdenak. Området er delt i tre funksjonsområder med hver sin leder:

- Organisasjon – ass. rådmann Perry Ulvestad
- Økonomi – økonomisjef Mette Rye
- Service og kommunikasjon – kommunikasjonssjef Arnt Olav Herjehagen

Området har ca. 19 faste årsverk.

9.3 Utfordringsbilde

- Kompleks organisasjon med 70 talls ulike tjenester som skal samordnes og leveres med god kvalitet, samtidig som tjenestene skal moderniseres og effektiviseres
- Krevende å utvikle effektive interkommunale samarbeid på stab/støttetjenester (eksempelvis IKT og innkjøp)
- Stort behov for å initiere, støtte og drive omstillingsprosesser knyttet til effektivisering, digitalisering og brukerorientering

9.4 Mål

Området har det overordna ansvar for at de 13 hovedmålene for kommunens virksomhet som er listet opp i kapittel 4 nås.

9.5 Viktige tiltak og endringer

Sentraladministrasjonen	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Videreføre vakanser ut perioden	-910	-910	-910	-910	-1
Andre tiltak		-105	-226	-111	
SUM	-910	-1 015	-1 136	-1 021	-1

Det bygges nå opp en felles infrastruktur som grunnlag for videre utvikling av digitale tjenester. Oppbygging av denne grunnmuren krever økte overføringer fra kommune.

9.6 Budsjettramme drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
ADM. INKL. KRAFTSALG	-27 457	-26 611	-26 720	-26 615	-26 494	-26 609

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	-5 693	-5 693	-5 696	-5 696	-5 696	-5 696

9.7 Investeringer i perioden

Investeringsformål Adm.	2019		2020		2021		2022		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Felles IKT-investeringer	2 000	-	2 000	-	2 000	-	2 000	-	8 000
Digitalisering arkiv	1 500	-	500	-	-	-	-	-	2 000
ROR IKT Andel	1 800	-	1 800	-	1 800	-	1 800	-	7 200
Kirker -og kirkegårder	650	-	450	-	450	-	450	-	2 000
Egenkapital KLP	1 900	-	1 300	-	1 300	-	1 300	-	5 800
Sum	7 850	-	6 050	-	5 550	-	5 550	-	25 000

Felles IKT-investeringer er stort sett lokalt brukerstyr (PCer, nettbrett, skrivere) som ikke inngår i felleskostnadene over ROR-IKT. I tillegg settes det av 500.000 kroner årlig til styrking av bruken av IKT i skole og barnehage. I tillegg påløper investeringskostnader til fullføring av digitalisering av byggesaks- og landbruksarkiv.

10 Barnehagene

10.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 201 Førskole
- 211 Styrket tilbud til førskolebarn
- 221 Førskolelokaler og skyss

10.2 Ledelse og organisering

Tjenesteområde barnehage ledes av barnehagesjef Hilde Elin Kavli Ree. Organisasjonen består for øvrig av en styrer for hver av de 6 kommunale barnehagene. I tillegg samarbeider området tett med de private barnehagene. Området har ca. 54 faste årsverk.

10.3 Utfordringsbilde

- Raumabarnehagene er rimelig i drift (5,3 mill. billigere enn beregnet utgiftsbehov, jfr Telemarksforskning)
- Raumabarnehagen har en svært dårlig plassering på Kommunebarometeret (373 plass)
- I følge prognosene står Rauma overfor en betydelig reduksjon i antall barnehagebarn de nærmeste åra. Samtidig er det store svingninger i barnekullene fra år til år, noe som gjør det utfordrende å tilpasse bemanning fortløpende
- Bygningsmassen til Raumabarnehagen preges av at den er gammel

10.4 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenester, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

10.5 Viktige tiltak og endringer

BARNEHAGE	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Reduksjon bemanning pga færre barn, innenfor bemanningsnorm	-537	-2500	-2800	-4000	-7
Andre tiltak		-205	-439	-215	
SUM	-537	-2 705	-3 239	-4 215	-7

Tallene som vises i tabellen er faktiske fødselstall. Barnehagetilbudet må tilpasses dette. Etter et høyt antall barnefødsler i 2017, ser årets fødselstall ut til å bli det laveste på svært lenge.

Fødselstall	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Gj.snitt
Åndalsnes	30	31	31	21	33	40	22	31
Isfjorden	27	24	24	17	21	22	14	24
Åfarnes	16	12	4	9	2	10	3	9
Måndalen	12	13	6	9	9	9	10	9
Innfjorden	5	7	4	5	7	4	4	5
Vågstranda	5	3	2	2	2	3	3	4
Sum	95	90	71	63	74	88	56	77
Prognose SSB	94	94	79	82	66	65		

10.6 Budsjettramme drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
BARNEHAGE	-56 837	-57 570	-58 775	-56 757	-56 073	-55 097

10.7 Investeringer i perioden

Investeringsformål Barnehage	2019		2020		2021		2022		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Nybygg barnehage Måndalen	30 000	-	-	-	-	-	-	-	30 000
Sum	30 000	-	-	-	-	-	-	-	30 000

Det er avsatt midler for å bygge ny barnehage i Måndalen. Det er ikke funnet rom i investeringsbudsjettet for utbedringstiltak ut over dette i denne perioden.

Barnehagen vil i perioden ha mulighet for å ta ut en andel av de investeringsmidler som er avsatt innenfor Felles IKT-investeringer til IKT-plan oppvekst.

Det vises for øvrig til strategi for Raumabarnehagen 2019-2022

11 Grunnskolen

11.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 120 Administrasjon
- 202 Grunnskoleopplæring
- 213 Voksenopplæring
- 215 Skolefritidsordning
- 222 Skolelokaler
- 223 Skoleskyss
- 285 Tjenester utenfor kommunalt ansvarsområde (Studiesenteret)

11.2 Ledelse og organisering

Tjenesteområde skole ledes av skolesjef Aina Henden Øyen. I tjenesteområdet inngår kommunens 5 grunnskoler som ledes av hver sin rektor. Området har ca. 135 faste årsverk.

11.3 Utfordringsbilde

- Etablere en kommunal standard som kjennetegner Raumaskolen
- Fortsette arbeidet med å oppnå mer likeverdige læringsresultater på tvers av skoler, fag og klassetrinn i Raumaskolen
- Styrke bruker- og elevmedvirkning
- Bygge fagmiljøer og gjennomføre kompetanseutvikling på tvers av enkeltskoler
- Rekruttering og videreutvikling/kompetansebygging
- Skoleområdet har på få år gått fra å ha en ressursituasjon som var bedre enn sammenlignbare kommuner, til å få en ressursituasjon som er under det som er normert og inntektsjustert utgiftsnivå (jfr Telemarkforskning)
- Uavklart grensejusteringssøknad og friskolesøknad ungdomsskole på sørsida gir uklare rammebetingelser for planlegging av struktur og dimensjonering av framtidig skole

11.4 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

11.5 Viktige tiltak og endringer

SKOLE	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Redusert bemanning pga nedgang i elevtall innenfor norm	-1280	-1280	-2500	-2500	-4
Andre tiltak		-520	-1 116	-547	
SUM	-1 280	-1 800	-3 616	-3 047	-4

Samla barnetall i skolen ser ut til å bli stabilt framover, men vesentlig lavere enn hva SSBs prognose viser og Telemarksforskning legger til grunn. Det er relativt stabilt både for barnetrinnet og ungdomstrinnet. Prognosene nedenfor er utarbeidet av tjenesteområdet sjøl:

	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Barnetrinnet	622	620	616	597
Ungdomstrinnet	291	271	253	252
Beregna totalt	913	891	869	849
Prognose SSB	930	934	932	920

Men selv om samla barnetall er ganske stabilt, er det store forskjeller mellom de enkelte skolene:

	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	Endring
Åndalsnes barneskole	218	212	215	212	-3 %
Isfjorden skole	184	185	189	176	-4 %
Åfarnes skole	95	93	91	85	-11 %
Måndalen skole	53	59	52	57	8 %
Innfjorden skole	35	38	39	40	14 %
Vågstranda skole	37	33	30	27	-27 %
SUM BARNETRINNET	622	620	616	597	-4 %
Åndalsnes ungdomsskole	190	179	163	162	-15 %
Måndalen ungdomsskole	52	52	53	52	0 %
Åfarnes ungdomsskole	49	40	37	38	-22 %
SUM UNGDOMSTRINN	291	271	253	252	-13 %

Budsjettrammer drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
SKOLE	-102 947	-102 935	-103 890	-103 370	-101 554	-102 123

11.6 Investeringer i perioden

Det er ikke funnet rom for ny skole i Måndalen i økonomiplanperioden. Flere momenter gjør det vanskelig å starte planleggingen av ny skole på dette tidspunktet:

- Den økonomiske situasjonen gir ikke rom for større investeringer
- Det er ikke tatt beslutning i grensejusteringssaken der Vågstranda har søkt om flytting til Vestnes. Det betyr at vi ikke vet hvor mange elever skolen skal planlegges for.

- Det har ikke kommet avklaring på Måndalen Friskule AS sin søknad om etablering av friskole 8.-10. trinn i Måndalen.

11.7 Annet

Kommunestyret behandlet Tilstandsrapporten for grunnskolen i junimøtet. Her ble det understreket at tidlig innsats og tilpassa opplæring må få økt oppmerksomhet for å sikre grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk for alle. Kommunestyret la også til grunn at ulike sider av læringsmiljøet må ha større oppmerksomhet og da spesielt «vurdering for læring» og elevmedvirkning.

Det vises for øvrig til vedlagte Strategi for tjenesteområdet Skole 2019-2022.

12 Helse og omsorg

12.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelse
- 241 Diagnose, behandling og re-/habilitering
- 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid
- 243 Tilbud til personer med rusproblemer
- 253 Helse og omsorgstjenester i institusjon
- 254 Helse og omsorgstjenester til hjemmeboende
- Tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold i kommunene
- 261 Institusjonslokaler
- 265 Kommunalt disponerte boliger

Tjenesteområdet ledes av helse og omsorgssjef Kristian Skålhavn. Under helse og omsorgssjefen er virksomheten organisert med et antall avdelinger med hver sin avdelingsleder for hvert av de to områdene institusjonsdrift og hjemmebasert. Området har ca. 232 faste årsverk.

12.2 Utfordringsbilde

- Gjenvinne økonomisk kontroll med tjenesteområdet etter at det er etablert et driftsnivå i 2017 og 2018 som langt overskrider tilgjengelige budsjetttrammer og det som er definert som normert og inntektsjustert behov (Telemarksforskning)
- Gjennomføre den tilpasning som er vedtatt gjennom omsorgstrappa med reduksjon av institusjonsdrift, etablering av nye bofellesskap med heldøgns bemanning og styrking av hjemmebaserte tjenester samt forebygging og hverdagsrehabilitering-/mestring
- Stor økning i antall eldre krever ei markant omlegging av tjenesten utover i perioden
- Mangel på kvalifisert personell gjør at vi må jobbe bevisst med rekruttering og opplæring
- Styrket brukerorientering og kvalitetssikring av tjenestene
- Høyt sjukefravær og høyt antall deltidsstillinger

12.3 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategier.

12.4 Viktige tiltak og endringer

HELSE OG OMSORG	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Etablering av heldøgns bo- avlastningstilbud for barn og unge på tidligere Åndalsnes sjukeheim	500	1200	1200	1200	2
Redusert 1 nattevakt	-1600	-1600	-1600	-1600	-1,9
Endring fra 22 institusjonsplasser til 16 plasser til bokollektiv	-1900	-1900	-1900	-1900	-3,1
Avvikle vikar fra byrå	-640	-640	-640	-640	
Helsehuset - reduksjon timer bemanning	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-4,2
Hjemmebasert omsorg vakanser og reduksjon	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-4,9
Andre tiltak	-7 225	-11 120	-14 402	-14 679	-16,0
SUM	-16 865	-20 060	-23 342	-23 619	-28

Helse og omsorg er i en avgjørende omstillingsfase for å forberede Rauma til å møte en økning i antall eldre, særlig etter 2025. De viktige strukturelle tiltakene er iverksetting av vedtatt omsorgstrapp og god og effektiv drift av nytt helsehus. For å lykkes er innføring av velferdsteknologi og forbedring av arbeidsprosesser avgjørende.

De budsjettrelaterte omstillingstiltakene innenfor tjenesteområdet er:

- Iverksetting av digitalt tilsyn og elektronisk medisineringsstøtte
- Ferdigstillelse av bokollektiv med 16/18 plasser ved Måndalen omsorgssenter sommeren 2019

12.5 Budsjetttrammer drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
HELSE OG OMSORG	-164 313	-167 313	-172 394	-169 199	-165 917	-165 640

Det forventes at helse og omsorgstjenestene vil oppleves bedre gjennom større grad av samordning av tjenestene samt samlet ledelse, nytt helsehus og velferdsteknologi. Ramma må også sees i lys av den demografiske utviklingen som viser liten vekst i de mest aktuelle aldersgruppene fram mot 2022.

12.6 Investeringer i perioden

Investeringsformål Helse og omsorg	2019		2020		2021		2022		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Velferdsteknologi	2 500	-	2 300	-	1 000	-	500	-	6 300
Felles helse og omsorg	500	-	500	-	500	-	500	-	2 000
Spira(Åndalsnes sjukeheim)	6 000	-	-	-	-	-	-	-	6 000
Måndalen omsorgsenter	18 375	-	-	-	-	-	-	-	18 375
Tilskudd Husbank	-	-18 000							
Salg Måndalen omsorgsenter	-	-19 000							
Avsetning til kapitalfond	-	19 000							
Sum	27 375	-18 000	2 800	-	1 500	-	1 000	-	32 675

Et viktig tiltak er bygging av bofellesskap med heldøgns bemanning i Måndalen. Måndalen omsorgscenter skal stå ferdig sommeren 2019. Bygningsmassen på Voll overføres til Rauma Boliger AS ved ferdigstillelse.

Et annet viktig tiltak er ombygging av 1. etg. i bygg B i gamle Åndalsnes sjukeheim. Her skal etableres avlastnings- og botreningstilbud til barn og unge.

12.7 Annet

Vedlagt er Strategi for tjenesteområdet for 2019-2022.

13 Helse og velferd

13.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste
- 233 Annet forebyggende arbeid, helse (miljørettet helsevern mm.)
- 234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede
- 241 Diagnose, behandling og re- /habilitering
- 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid
- 243 Tilbud til personer med rusproblemer
- 244 Barnevernstjeneste
- 251 Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet
- 252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet
- 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende
- 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi
- 275 Introduksjonsordningen
- 276 Kvalifiseringsordningen
- 281 Ytelse til livsopphold

Tjenesteområdet ledes av helse og velferdssjef Harald Digernes-Westby. Tjenesteområdet inneholder svært mange ulike funksjoner og er organisert i 7 avdelinger. Området har ca. 34 faste årsverk.

13.2 Utfordringsbilde

- Klare å prioritere forebygging framfor behandling og reparasjon, med reduserte økonomiske rammer
- Samhandling og helhetlig innsats
- Fokuserer på aktivitet og mestring
- Løpende omstilling, tilpasning og utvikling av tjenestene
- Økt bruk av teknologi
- Styrke brukerorientering og kvalitetssikring på systemnivå

13.3 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

13.4 Viktige tiltak og endringer

HELSE OG VELFERD	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Reduksjon fysioterapi privat hjemmel		-420	-420	-420	
Bruk av fond flyktning, og reduksjon	-1800	-1800	-1800	-1800	
Andre tiltak		-183	-393	-193	
SUM	-1 800	-2 403	-2 613	-2 413	-

Det viktigste tiltakene innenfor området er:

- Det signaliseres vurdering av antall private fysioterapeut-hjemler mot slutten av planperioden.
- Tiltak innenfor flyktningområdet som finansieres av driftsfond må avvikles eller finne annen inndekning

13.5 Budsjettrammer drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
HELSE OG VELFERD	-44 390	-43 236	-44 528	-43 925	-43 715	-43 915

13.6 Investeringer i perioden

Investeringsformål Helse- og Velferd	.2019		2020		2021		2022		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Videreutlån formidlingslån	7 000	-	5 000	-	5 000	-	5 000	-	22 000
Sum	7 000	-	5 000	-	5 000	-	5 000	-	22 000

13.7 Annet

Det vises for øvrig til Strategi for tjenesteområdet 2019-2022 som ligger ved budsjettsaken.

14 Kultur

14.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 100 Politisk styring og kontrollorganer (Ungdomsrådet)
- 231 Aktivitetstilbud for barn/unge
- 234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede (Frivilligsentralen)
- 365 Kulturminnevern
- 370 Bibliotek
- 373 Kino
- 375 Museer
- 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg
- 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
- 383 Musikk- og kulturskoler
- 385 Andre kulturaktiviteter (på Kulturhuset)
- 386 Kommunale kulturbygg (Kulturhuset)

Tjenesteområdet ledes av kultursjef Øystein Valde. Området har ca. 12 faste årsverk.

14.2 Utfordringsbilde

- Utnytte mulighetene som ligger i kulturhus samlokalisert med hotell enda bedre
- Reduserte rammer gir redusert tilbud og variasjon i kulturskolen
- Samspill med og stimulering av det frivillige kulturlivet
- Ivareta bygningsmassen og fornyelse av utstyr på Kulturhuset
- Få tilbud til uorganisert ungdom

14.3 Mål

Det er etablert overordna mål innenfor hvert av de fire områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Målene går fram av vedlagte strategidokument.

14.4 Viktige tiltak og endringer

Det viktigste budsjettrelaterte tiltakene innenfor området i perioden er:

KULTUR	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Andre tiltak	-52	-47	-101	-50	
SUM	-52	-47	-101	-50	-

14.5 Budsjetttrammer drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
KULTUR	-14 884	-14 884	-14 970	-14 975	-14 921	-14 972

14.6 Investeringer i perioden

Investeringsformål Kultur	2019		2020		2021		2022		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Kunstgressbane Isfjorden	5 000	-	-	-	-	-	-	-	
Spillemidler	-	-1 650							
Tilskudd	-	-1 200							
Turstier Trollstigen og Romsdalseggen	925	-	925	-	925	-	925	-	3 700
Tilskudd	-	-740	-	-740	-	-740	-	-740	-2 960
Sum	5 925	-3 590	925	-740	925	-740	925	-740	740

Det legges inn midler til bygging av kunstgressbane i Isfjorden i 2019. Tiltaket skal realiseres i samarbeid med idrettslaget.

Oppgraderinger ved tursti på Trollstigen og Romsdalseggen forutsetter ekstern finansiering.

14.7 Annet

Tjenesteområdets strategi 2019-2022 er vedlagt.

15 Utbygging

15.1 Innhold

Tjenesteområdet har fullt eller delvis ansvar for følgende funksjoner:

<ul style="list-style-type: none">- 121 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning- 130 administrasjonslokaler- 180 diverse fellesutgifter- 190 interne serviceenheter- 221 førskolelokaler og skyss- 222 skolelokaler- 261 institusjonslokaler- 265 kommunalt disponerte boliger- 273 arbeidsrettede tiltak i kommunal regi- 301 plansaksbehandling- 302 bygge- og delsaksbehandling og eierseksjonering- 303 kart og oppmåling- 315 boligbygging og fysiske bomiljøtiltak- 320 kommunal næringsvirksomhet- 325 tilrettel. og bistand for næringslivet- 329 landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling- 330 samferdselsbedrifter/ transporttiltak- 332 kommunale veier	<ul style="list-style-type: none">- 335 rekreasjon i tettsted- 338 forebygging av branner og andre ulykker- 339 beredskap mot branner og andre ulykker- 340 produksjon av vann- 345 distribusjon av vann- 350 avløpsrensing- 353 avløpsnett/innsamling av avløpsvann- 354 tømning av slamavskillere, septiktanker- 355 innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall- 360 naturforvaltning og friluftsliv- 375 museer- 381 kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg- 386 kommunale kulturbygg- 393 gravplasser og krematorier- 841 komp.for merverdiavgift i investeringsregnskapet
--	--

Tjenesteområdet ledes av utbyggingssjef Tom Erik Rødven og er inndelt i 5 avdelinger med hver sin avdelingsleder. Området har ca. 64 årsverk.

15.2 Utfordringsbilde

- Utvikle tjenestetilbudene til bedre tjenester til «riktig» pris
- Beholde og rekruttere riktig kompetanse og bruke denne rett
- Digitalt tidsskifte
- Bli oppfattet som medspiller hos innbyggere som ønsker å få til noe i Rauma
- Utvikle Raumasamfunnet
- Holde akseptabel kvalitet og nivå på drift og vedlikehold av kommunale veier
- Ivareta de store verdiene som formålsbyggene representerer slik at de ikke forfaller

15.3 Mål

Tjenesteområdet har overordna mål for hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategidokument.

15.4 Viktige tiltak og endringer

UTBYGGING	2019	2020	2021	2022	Årsverk
Gebyrfinansiere et årsverk knyttet til tilsyn avløp	-420	-420	-420	-420	-0,60
Helårseffekt redusert avd.leder	-585	-585	-585	-585	-1,0
<i>Øvrige tiltak</i>	-696	-972	-1 288	-987	
SUM	-1 701	-1 977	-2 293	-1 992	-1,6

De viktigste budsjettrelaterte tiltakene innenfor området er:

- Reduksjon med 1 årsverk årlig framover de førstkommende åra gjennom effektivisering og sambruk av ressurser. Det er viktig å sikre god basisbemanning i enheten, samtidig trenger ikke enheten å være bemannet og utstyrt for å gjøre alle ting sjøl

15.5 Budsjetttrammer drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Justert Budsjett	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2018	2018	2019	2020	2021	2022
UTBYGGING	-30 008	-30 854	-30 468	-30 192	-29 876	-30 177

15.6 Investeringer i perioden

På neste side vises investeringsprosjektene i perioden som skal håndteres av Utbygging direkte. I tillegg har formålsbygg det økonomiske ansvaret for byggeprosjektet Måndalen barnehage. Investeringsprosjektene som er plassert direkte i tjenesteområdet utgjør 132 mill. kroner i perioden.

Investeringsformål Utbygging	.2019		2020		2021		2022		Sum
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	perioden
Kart og oppmåling	125	-	125	-	125	-	125	-	500
Brannvesen - kjøretøy	3 400	-	-	-	-	-	-	-	3 400
Næringsområder	1 000	-	-	-	-	-	-	-	1 000
Salg næringstomter	-	-250	-	-250	-	-250	-	-250	-1 000
Felles maskindrift kommunalteknikk	1 000	-	1 000	-	2 000	-	2 000	-	6 000
Utskifting armatur gatelys	3 000	-	-	-	-	-	-	-	3 000
Gang- sykkelveg	1 000	-	1 000	-	1 000	-	1 000	-	4 000
Tilskudd									-
Hovedplan/oppgradering veg	2 500	-	2 000	-	2 000	-	2 000	-	8 500
Sentrumstiltak - strandgata deretter havn	14 500	-	13 700	-	-	-	-	-	28 200
Øran brannstasjon og verksted	1 000	-	9 000	-	15 000	-	-	-	25 000
Oppgradering Formålsbygg	5 000	-	4 000	-	4 000	-	4 000	-	17 000
Innskudd RIR			1 192						
Rammebudsjett vann	5 000	-	4 000	-	4 000	-	4 000	-	17 000
Rammebudsjett avløp	5 500	-	3 000	-	3 000	-	3 000	-	14 500
Rammebudsjett renovasjon	5 000	-	-	-	-	-	-	-	5 000
Sum	48 025	-250	39 017	-250	31 125	-250	16 125	-250	132 100

Det enkelt investeringstiltak er kommentert i kap. 6.

15.7 Annet

Det vises for øvrig til Strategi for tjenesteområdet Utbygging 2019-2022 som ligger ved budsjettsaken.

16 Vedlegg

16.1 Budsjettskjema 1 A – driftsbudsjett (se også kap.5.3)

Regnskapsskjema 1A - drift	Budsjett		Regnskap
	2 019	2018	2017
Skatt på inntekt og formue	197 216 000	195 570 000	190 278 942
Ordinært rammetilskudd	243 334 000	235 837 000	231 337 702
Skatt på eiendom	28 200 000	25 900 000	26 435 453
Andre direkte eller indirekte skatter	5 087 000	4 987 000	6 235 724
Andre generelle statstilskudd	1 500 000	13 230 000	2 518 644
Sum frie disponible inntekter	475 337 000	475 524 000	456 806 465
Renteinntekter og utbytte	11 313 570	12 012 285	13 020 200
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)			
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	19 418 614	15 291 091	13 984 751
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)			
Avdrag på lån	24 000 000	20 400 000	19 120 609
Netto finansinnt./utg.	-32 105 044	-23 678 806	-20 085 160
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	-	-	10 490 786
Til ubundne avsetninger	-	-	2 977 396
Til bundne avsetninger	-	8 000 000	2 628
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	-	-	11 678 231
Bruk av ubundne avsetninger	5 000 000	-	-
Bruk av bundne avsetninger			-
Netto avsetninger	5 000 000	-8 000 000	-1 792 579
Overført til investeringsregnskapet			
Til fordeling drift	448 231 956	443 845 194	434 928 726
Motpost avskrivninger	18 703 000	24 871 195	20 107 323
Korrigerings premieavg., konsesjonsavg. mm	-5 128 612	-4 759 194	-4 325 570
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	-461 806 344	-463 957 195	-444 645 948
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-	-	6 064 531

Forklaring til korrigeringer	Budsjett		Regnskap
	2019	2018	2017
INNTEKTER FRA ANDRE*		-1 000 000	-
PREMIEAVVIK*	5 300 000	5 021 000	1 617 667
OVERFØRING TIL NÆRINGSFONDET/KRAFTFOND*	2 068 000	2 068 000	3 723 247
KALKULATORISKE RENTEUTGIFTER mm**	-2 271 614	-1 353 747	-1 340 709
Rest under renteutgifter med mer	32 226	23 941	325 367
Til korrigering	5 128 612	4 759 194	4 325 572

*Plassert på finansområdet men blir ikke med i 1A artsutplukk

** Blir med i 1A jfr artsutplukk , men er allerede i 1B

16.2 Budsjettskjema 1 B – driftsbudsjett

	Budsjett (end)	Budsjett	Økonomiplan	Økonomiplan	Økonomiplan
Netto rammer	2018	2019	2020	2021	2022
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	-4 373	-4 365	-4 324	-4 307	-4 324
ADM. INKL. KRAFTSALG	-25 939	-26 720	-26 615	-26 494	-26 609
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	-5 693	-5 696	-5 696	-5 696	-5 696
KULTUR	-14 884	-14 970	-14 975	-14 921	-14 972
BARNEHAGE	-57 755	-58 775	-56 757	-56 073	-55 097
SKOLE	-104 585	-103 890	-103 370	-101 554	-102 123
HELSE OG OMSORG	-172 044	-172 394	-169 199	-165 917	-165 640
HELSE OG VELFERD	-43 245	-44 528	-43 925	-43 715	-43 915
UTBYGGING	-35 439	-30 468	-30 192	-29 876	-30 177
Sum fordelt til driftsrammer	-463 957	-461 806	-455 053	-448 553	-448 553

16.3 Budsjettskjema 2 A – Investeringsbudsjett

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Investeringer i anleggsmidler	117 275 000	162 225 000	274 507 398
Utlån og forskutteringer	7 000 000	39 421 000	10 240 799
Kjøp av aksjer og andeler	1 900 000	4 132 000	6 557 014
Avdrag på lån	0	26 250 000	2 141 592
Dekning av tidligere års udekket	0	0	-
Avsetninger	19 500 000	21 050 000	5 145 534
Årets finansieringsbehov	145 675 000	253 078 000	298 592 337
Finansiert slik:			
Bruk av lånemidler	82 600 000	10 029 000	230 401 114
Inntekter fra salg av anleggsmidler	19 500 000	450 000	920 744
Tilskudd til investeringer	20 200 000	179 136 000	766 000
Kompensasjon for merverdiavgift	18 865 000	25 945 000	49 912 598
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	2 390 000	3 406 000	6 100 669
Andre inntekter	220 000	0	539 615
Sum eksternt finansiering	143 775 000	218 966 000	288 640 739
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	-
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	-
Bruk av avsetninger	1 900 000	34 112 000	9 951 598
Sum finansiering	145 675 000	253 078 000	298 592 337
Udekket/udisponert	-	-	-

Likevel således at inntil Kommunestyremøtet 4.4.19 gjelder følgende finansiering:

Investeringsbudsjett	Øk.plan
	2019
Investering kommune	25 750
Investering SVARF	15 500
Finansinvesteringer	8 900
Brutto finansieringsbehov	50 150
Refusjon mva	-5 010
Netto finansieringsbehov	45 140
Bruk av lån	-24 000
Bruk av lån - ubrukt	
Tilskudd til investeringer	-18 740
Salg av anleggsmidler/tomter	-19 500
Bruk av kapitalfond	-1 900
Avsetning kapitalfond	19 000
Sum finansiering	-45 140

16.4 Budsjettskjema 2 B – Investeringsbudsjett – se også kapittel 6

Investeringer med oppstart 01.01.2019			
Ansv.		.2019	
omr.	m/finansiering	Invest.	Finans.
1240	Digitalisering arkiv	1 500	
1210	ROR IKT Andel	1 800	
1710	Kirker -og kirkegårder	650	
2830	Turstier Trollstigen og Romsdalseggen	925	
	Tilskudd		-740
3400	Velferdsteknologi	2 500	
6430	Tomtesalg		-500
	Avsetning kapitalfond		500
6950	Måndalen omsorgsenter	18 375	
	Tilskudd Husbank		-18 000
	Salg Måndalen omsorgsenter		-19 000
	Avsetning til kapitalfond		19 000
SUM	Investeringer kommune	25 750	-18 740
6210	Rammebudsjett vann	5 000	
6220	Rammebudsjett avløp	5 500	
6230	Rammebudsjett renovasjon	5 000	
SUM	Investeringer SVARF	15 500	-
SUM	Totalt Realinvesteringer	41 250	-18 740
8750	Videreutlån formidlingslån	7 000	
8760	Egenkapital KLP	1 900	
	Bruk av kapitalfond		-1 900
SUM	Finansinvesteringer	8 900	-1 900
SUM	Investeringsbudsjett	50 150	-20 640

skjema 2B	Tall i 1000 kr	Buds(end)	Buds(end)	Regnskap
		2019	2018	2017
Ansvar:	1100 ADMINISTRATIV LEDELSE			
1223	TEGLVERKET EIENDOM AS	-	29 500	-
	Sum ansvar: 1100 ADMINISTRATIV LEDELSE	-	29 500	-
Ansvar:	1210 FELLES DATAAVDELING			
1215	IKT INVEST. ADMINISTRASJONEN	1 120	1 950	2 034
1216	IKT INVEST. OPPVEKST	880	750	1 636
1221	ROR IKT INVESTERINGSTILSKUDD	1 800	1 900	1 314
	Sum ansvar: 1210 FELLES DATAAVDELING	3 800	4 600	4 983
Ansvar:	1240 SENTRAL ARKIV OG POST			
1211	Digitalisering av arkiv	-	-	265
1212	OPPGRADERE ARKIV	1 500	2 000	-
	Sum ansvar: 1240 SENTRAL ARKIV OG POST	1 500	2 000	265
Ansvar:	1352 FLYKTNINGETJENESTEN			
1258	BIL FLYKTNINGETJENESTEN	-	-	225
	Sum ansvar: 1352 FLYKTNINGETJENESTEN	-	-	225
Ansvar:	1710 KIRKEN			
1250	KIRKER OPPGRADERING BYGG	650	1 250	367
1251	KIRKEGÅRDER	-	-	70
	Sum ansvar: 1710 KIRKEN	650	1 250	437
Ansvar:	2301 ÅNDALSNES BARNESKOLE			
2302	Klatrejungel Åndalsnes barneskole	-	370	1 539
	Sum ansvar: 2301 ÅNDALSNES BARNESKOLE	-	370	1 539
Ansvar:	2302 ÅNDALSNES UNGDOMSSKOLE			
1216	IKT INVEST. OPPVEKST	-	-	6
	Sum ansvar: 2302 ÅNDALSNES UNGDOMSSKOLE	-	-	6
Ansvar:	2830 KULTUR			
1218	AKSJEKJØP TINDESENTERET	-	2 100	-
2845	Kløvstien	925	925	220
Uten		-	921	-
	Sum ansvar: 2830 KULTUR	925	3 946	220
Ansvar:	2910 PPT			
1216	IKT INVEST. OPPVEKST	-	-	4
	Sum ansvar: 2910 PPT	-	-	4
Ansvar:	3020 FELLES HELSE OG VELFERD			
3772	ASTERO JOBB	-	100	-
	Sum ansvar: 3020 FELLES HELSE OG VELFERD	-	100	-
Ansvar:	3400 FELLESUTGIFTER HELSE OG OMSORG			
3402	HO MASKIN,BIL INVENTAR OG UTSTYR	500	500	-
3404	VELFERDSTEKNOLOGI	2 500	5 200	1 969
3710	RAUMA HELSEHUS	-	2 250	-
6315	HELSEHUSET TEKNOLOGIUTVIKLING (TOT)	-	-	-
	Sum ansvar: 3400 FELLESUTGIFTER HELSE OG OMSORG	3 000	7 950	1 969
Ansvar:	6030 KART OG OPPMÅLING			
6030	KARTSYSTEM AJOURFØRING	-	400	-
6032	OFFENTLIG ADRESSERING	-	-	81
6034	Utstyr kart og oppmåling	125	400	-
	Sum ansvar: 6030 KART OG OPPMÅLING	125	800	81

		Buds(end)	Buds(end)	Regnskap
Ansvar:	6210 VANNFORSYNING	2019	2018	2017
1416	UTSKRIFTING/NYANLEGG VANN	5 000	17 200	-
1422	OVERTAKELSE AV PRIVATE VANNVERK	-	-	4 924
1432	GRUNNARBEIDER VANNVERK	-	-	3 377
1435	GRUNNVANNSBRØNNER VANNVERK	-	-	78
1562	INTERNKONTROLLSYSTEM	-	-	78
1778	Driftskontroll anlegg	-	-	188
7317	JERNBANEPLASSEN	-	-	11
	Sum ansvar: 6210 VANNFORSYNING	5 000	17 200	8 657
Ansvar:	6220 AVLØP OG RENSING			
1503	DIVERSE ANLEGG AVLØP	-	-	130
1559	UTSKRIFTING/NYANLEGG AVLØP	5 500	5 500	453
1561	AVLØP SÆBØ	-	-	1 185
1562	INTERNKONTROLLSYSTEM	-	-	78
1603	FELLES MASKINDRIFT NØDVENDIG UTSKIFTING ETTER PRIORITER	-	-	212
1778	Driftskontroll anlegg	-	-	663
	Sum ansvar: 6220 AVLØP OG RENSING	5 500	5 500	2 720
Ansvar:	6230 RENOVASJON			
1601	RENOVASJON	5 000	1 600	-
Ansvar:	6310 BRANNVESEN			
1810	BEFALSIL / REDNINGSBIL BRANNVESEN	3 400	-	-
Ansvar:	6420 FESTETOMTER			
1762	ÅFARNES BOLIGOMRÅDE 2	-	-	330
Ansvar:	6430 BOLIGFELT			
1759	RAKNEM BOLIGFELT	-	-	23
1762	ÅFARNES BOLIGOMRÅDE 2	-	6 000	6 826
1763	FRYDENLUND BOLIGFELT	-	-	4
1765	STORRØSTA BOLIGFELT	-	-	26
1771	DIVERSE TOMTESALG	-	-	3
	Sum ansvar: 6430 BOLIGFELT	-	6 000	6 883
Ansvar:	6560 NÆRINGSEIENDOMMER			
1371	KJØP STRANDGATA (MONTER)	-	-	4 750
1703	NÆRINGSOMRÅDE NESSTRANDA	1 000	-	-
1774	OPPARBEIDING STOKKEKAIA	-	4 000	8 222
1779	Sjøfront Stokkekaia	-	-	6 769
	Sum ansvar: 6560 NÆRINGSEIENDOMMER	1 000	4 000	19 741
Ansvar:	6710 FELLESUTGIFTER KOMMUNEGARTNER			
2838	Kunstgressbane Øran Stadion	-	5 400	-
2846	Kunstgressbane Isfjorden	5 000	-	-
3500	KAMMEN FRILUFTSOMRÅDE DN	-	190	90
3515	KOLMANNESET FRILUFTSOMRÅDE	-	290	11
	Sum ansvar: 6710 FELLESUTGIFTER KOMMUNEGARTNER	5 000	5 880	101
Ansvar:	6920 FELLES MASKINDRIFT			
1603	FELLES MASKINDRIFT NØDVENDIG UTSKIFTING ETTER PRIORITER	1 000	2 000	1 997
	Sum ansvar: 6920 FELLES MASKINDRIFT	1 000	2 000	1 997

		Buds(end)	Buds(end)	Regnskap
Ansvar:	6950 BYGNINGSVEDLIKEHOLD OG NYBYGG	2019	2018	2017
2230	MÅNDALEN SKOLE	-	1 000	-
4500	RÅDHUSET	-	300	-
6014	Omlegging vei Isfjorden skole	-	90	1 185
6206	LEIKTUN BARNEHAGE RENOVERING OG UTVIDELSE	-	1 500	-
6207	MYRA BARNEHAGE - UTVIDELSE	-	-	-46
6212	Måndalen barnehage oppgradering	30 000	1 500	-
6311	VOLL OMSORGSENTER OPPGRADERING	-	-	167
6314	HELSEHUSET STOKKEKAIA	-	55 260	214 402
6315	HELSEHUSET TEKNOLOGIUTVIKLING (TOT)	-	-	3 113
6317	Helsehuset Kluge	-	-	870
6318	Ombygging Snarvegen 5	6 000	-	-
6320	MÅNDALEN OMSORGSENTER	18 375	24 000	-
6418	Oppgradering formålsbygg 2017	-	-	3 636
6419	KULTURHUS TRAPP UTE	-	-	332
6420	Oppgradering formålsbygg 2018	-	6 000	22
6421	Åndalsnes samfunnshus utvikling	-	500	-
6422	ØRAN BRANNSTASJON OG VERKSTED	1 000	1 000	-
6423	Oppgradering Formålsbygg 2019	5 000	-	-
	Sum ansvar: 6950 BYGNINGSVEDLIKEHOLD OG NYBYGG	60 375	91 150	223 681
Ansvar:	6970 ØVRIGE FDV KOSTNADER			
6314	HELSEHUSET STOKKEKAIA	-	-	251
Ansvar:	7310 VEGER, GATER OG TORG			
1334	UTSKIFTING ARMATUR GATELYS	3 000	2 000	1 300
1335	GANG- SYKKELVEI OG NÆRMILJØTILTAK	1 000	-	195
1340	UTARBEIDELSE AV HOVEDPLAN FOR VEG	2 500	2 500	1 014
1344	Kunst i sentrum	-	500	-
1705	NÆRINGSOMRÅDE, UTFYLLING AV DOKK ØRAN (CP)	-	1 000	-
6004	PARKERING MÅNDALEN SKOLE	-	-	538
7310	HELSELØYPE - FOLKEHELSETILTAK	-	-	33
7312	STRANDGATA OG HAVNEGATA	14 500	5 000	-
7317	JERNBANEPLASSEN	-	-	10 023
7319	STRANDGATA DEL 3	-	-	1 536
	Sum ansvar: 7310 VEGER, GATER OG TORG	21 000	11 000	14 638
	TOTALT	117 275	194 846	288 730

16.5 Økonomisk oversikt drift

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter			
Brukerbetalinger	24 590	25 484	27 252
Andre salgs- og leieinntekter	64 152	60 992	58 080
Overføringer med krav til motytelse	53 351	49 508	71 178
Rammetilskudd	243 334	235 837	231 338
Andre statlige overføringer	14 561	28 875	18 955
Andre overføringer	210	548	1 405
Skatt på inntekt og formue	197 216	195 570	190 279
Eiendomsskatt	28 200	25 900	26 435
Andre direkte og indirekte skatter	5 087	4 987	6 236
Sum driftsinntekter	630 701	627 702	631 158
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter	353 825	351 568	357 088
Sosiale utgifter	85 670	88 854	81 039
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produk	100 634	98 840	104 679
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produk	65 863	62 546	55 510
Overføringer	40 574	39 902	43 439
Avskrivninger	19 599	24 872	20 107
Fordelte utgifter	-40 459	-43 365	-44 969
Sum driftsutgifter	625 706	623 217	616 893
Brutto driftsresultat	4 995	4 484	14 265
Finansinntekter			
Renteinntekter og utbytte	11 314	12 012	13 020
Gevinst på finansielle instrumenter (or	0	0	-
Mottatte avdrag på utlån	200	200	327
Sum eksterne finansinntekter	11 514	12 212	13 347
Finansutgifter			
Renteutgifter og låneomkostninger	19 419	15 291	13 985
Tap på finansielle instrumenter (omløp	0	0	-
Avdrag på lån	24 000	20 400	19 121
Utlån	200	200	90
Sum eksterne finansutgifter	43 619	35 891	33 195
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-32 105	-23 679	-19 848
Motpost avskrivninger	18 703	24 871	20 107
Netto driftsresultat	-8 407	5 677	14 524
Interne finanstransaksjoner			
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindrefe	0	0	11 678
Bruk av disposisjonsfond	5 861	0	-
Bruk av bundne fond	2 618	2 908	2 665
Sum bruk av avsetninger	8 479	2 908	14 344
Overført til investeringsregnskapet	0	0	-
Dekning av tidligere års regnsk.m. merf	0	0	10 491
Avsatt til disposisjonsfond	0	0	7 745
Avsatt til bundne fond	72	8 588	4 567
Sum avsetninger	72	8 588	22 803
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-	-4	6 065

16.6 Økonomisk oversikt investering

Inntekter	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Salg av driftsmidler og fast eiendom	19 500	450	921
Andre salgsinntekter	220	0	540
Overføringer med krav til motytelse	2 390	2 485	1 346
Kompensasjon for merverdiavgift	18 865	25 945	49 913
Statlige overføringer	18 000	156 936	666
Andre overføringer	2 200	22 200	100
Renteinntekter og utbytte	0	0	-
Sum inntekter	61 175	208 016	53 485
Utgifter			
Lønnsutgifter	0	570	4 286
Sosiale utgifter	0	0	-
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	94 960	132 520	225 440
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	1 800	1 900	1 314
Overføringer	20 315	27 235	50 349
Renteutgifter og omkostninger	0	0	2 592
Fordelte utgifter	0	0	-9 473
Sum utgifter	117 075	162 225	274 507
Finansstransaksjoner			
Avdrag på lån	0	26 250	2 142
Utlån	7 000	39 421	10 241
Kjøp av aksjer og andeler	1 900	4 132	6 557
Dekning av tidligere års udekket	0	0	-
Avsatt til ubundne investeringsfond	19 500	21 050	-
Avsatt til bundne investeringsfond	0	0	5 146
Sum finansieringstransaksjoner	28 400	90 853	24 085
Finansieringsbehov	84 300	45 062	245 107
Dekket slik:			
Bruk av lån	82 400	10 029	230 401
Salg av aksjer og andeler	0	0	-
Mottatte avdrag på utlån	0	921	4 755
Overført fra driftsregnskapet	0	0	-
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	-
Bruk av disposisjonsfond	0	0	-
Bruk av bundne driftsfond	0	0	-
Bruk av ubundne investeringsfond	1 900	33 632	6 557
Bruk av bundne investeringsfond	0	480	3 395
Sum finansiering	84 300	45 062	245 107
Udekket/udisponert	-	-	-

16.7 Øvrige vedlegg:

- Avgifts- og gebyrregulativ for 2019
- Oversikt over fritak for eiendomsskatt etter §5 og §7a
- Strategiplan barnehage
- Strategiplan skole
- Strategiplan helse og omsorg
- Strategiplan helse og velferd
- Strategiplan kultur
- Strategiplan utbygging

